

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Viktorija Vissor

**PLATVORMITÖÖTAJATE OOTUSED
TÖÖREGULATSIOONIDELE EESTIS**

Lõputöö

Juhendaja:

Annika Tiideberg, MA

Tallinn 2024

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2024
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele Eestis</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: <i>Platform Employees' Expectations of Work Regulations in Estonia</i></p> <p>Lühikokkuvõte: Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 58 leheküljest. Lõputöö koostamisel on kasutatud 73 allikat, millele on tekstis viidatud.</p> <p>Lõputöö uurimisprobleem oli püstitud küsimusena: millised hoiakud on Eesti platvormitöötajatel hetkel kehtivate tööregulatsioonide ja Euroopa komisjoni ettepanekute suhtes? Lõputöö eesmärk oli välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele, võttes arvesse nende teadlikkuse Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust.</p> <p>Lõputöö eesmärgi saavutamiseks püstitati kolm uurimisülesannet, mida saavutati kvantitatiivse uurimismeetodiga. Andmekogumismeetodina kasutati ankeetküsitlust, valimina kasutati eesmärgistatud klastervalimit, kus iga klastri sees on mugavusvalim. Lõputöö teoreetiline osa koosneb kolmest alapeatükist, kus esimeses alapeatükis selgitati maksustamise ja sotsiaalsete garantiide seost. Teises alapeatükis anti ülevaade, mis on platvormitöö olemus ning selle mõisted. Kolmas alapeatükk selgitas mil määral järgivad valitud Euroopa riigid platvormitöö osutamisel Euroopa Komisjoni ettepanekuid. Lõputöö empiirilises osas anti ülevaade ankeetküsitlusega kogutud andmetest ja tehti nende põhjal järeldused ning ettepanekud.</p> <p>Empiirilise osa tulemusena selgus, et Eestis tegutsevad mitmed platvormitöötajad ei ole rahul hetkel kehtivate tööregulatsioonidega. Suurem osa vastanustest on kursis Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta ning pooldavad antud direktiivi vastu võtmist. Platvormitöö parandamiseks tulevikus tehti kolm ettepanekut.</p>	
<p>Võtmesõnad: Platvormitöö, platvormitöötaja, platvormimajandus, maksustamine, töövorm, sotsiaalsed garantiid</p>	
<p>Võõrkeelsed võtmesõnad: <i>Platform work, taxes, social guarantees, Platform economy</i></p>	
<p>Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu</p>	
<p>Töö autor: Viktoria Vissor</p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Annan Sisekaitseakadeemiale tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose reprodutseerimiseks säilitamise ja elektroonilise avaldamise eesmärgil, sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Annan loa teose üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Sisekaitseakadeemia veebikeskkonna kaudu sealhulgas Sisekaitseakadeemia raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni. Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.</p> <p>Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/ Kommentaar (soovi korral):</p>	
<p>Vastab lõputöö nõuetele</p> <p>Juhendaja: Annika Tiideberg</p>	<p>Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/</p>
<p>Kaitsmisele lubatud</p> <p>Kolledži direktor: Kerly Randlane</p>	<p>Allkiri: /allkirjastatud digitaalselt/</p>

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. PLATVORMITÖÖ OSUTAMISE TINGIMUSED.....	7
1.1. Sotsiaalsete garantiide ning erinevate töövormide teke	7
1.1.1. Sotsiaalsete garantiide teke.....	7
1.1.2. Erinevate töövormide kasutamine ja kohaldamine platvormitöös	10
1.2. Platvormitöö olemus ja mõisted	13
1.2.1. Platvormi olemus	13
1.2.2. Platvormitöö olemus.....	15
1.3. Valitud Euroopa Liidu riikide platvormitöö tingimused ja selle ühtimine Euroopa Komisjoni platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõu ettepanekutega ...	19
2. EMPIIRILINE UURING.....	23
2.1. Uuringu meetodika ja valim	23
2.2. Uuringu tulemused	25
2.3. Järeldused ja ettepanekud	34
KOKKUVÕTE	37
SUMMARY	40
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	42
TABELITE JA JOONISTE LOETELU.....	50
Lisa 1. Ankeetküsitluse küsimused eesti keeles	51
Lisa 2. Ankeetküsitluse küsimused inglise keeles	55

SISSEJUHATUS

Platvormitöö on digiplatvormi vahendusel tehtav töö. Platvormitöö on kiiresti populaarseks saanud, kuna digiajastul elades on see lihtne ja mugav töövorm. Platvormitöötaja on inimene, kes osutab teenuseid platvormi vahendusel. 2022. aasta andmetel on Eestis regulaarselt platvormitööd tegevaid inimesi ligikaudu 56 000, neid, kes töötavad korra kuus, on umbes 96 000 ning 208 000 inimest on vähemalt korra elus platvormitööd teinud. (Sotsiaalministeerium, 2022)

Lõputöös uuritakse platvormitöötajate ootuseid tööregulatsioonidele, võttes arvesse nende teadmised Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta. Uuritavateks on Bolt Technology OÜ (edaspidi Bolt) platvormi vahendusel tööd osutavad toidukullerid ja taksojuhid ning Wolt Eesti OÜ (edaspidi Wolt) platvormi vahendusel tööd osutavad toidukullerid. Töö koosneb kahest osast. Esimeses osas antakse teoreetiline ülevaade erinevate töövormide ja sotsiaalsete garantiide tekkest ja nende seosest maksustamisega. Teooria osa kajastab ka platvormi ja platvormitöö olemust ning mõisted. Ning kirjeldab erinevate Euroopa Liidu riikide näitel kui kooskõlas on need riigid Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepanekutega. Töö teises osas kirjeldatakse empiirilise uuringu metoodikat, analüüsitakse ankeetküsitluse tulemuste põhjal, millised maksustamise viisid on enim platvormitöötajate puhul kasutuses, milliseid sotsiaalseid garantiisid saadakse ning milliseid soovitakse saada. Küsitluse tulemusena antakse ülevaade, kas platvormitöötajad pooldavad Euroopa Komisjoni direktiivi ja juhul kui liikmesriigid peavad hakkama antud direktiivi rakendama, siis kuidas sellesse suhtusid praegused platvormitöötajad, kas nad loobuksid antud tööst või uute tööregulatsioonide rakendamine oleks just nende ootus. Seejärel tehakse uurimuse tulemuste põhjal järeldusi ja ettepanekud, kuidas saaks antud valdkond tulevikus paremini toimida.

Ettevõttes Bolt saab platvormitööd osutada platvormi kaudu eraisikuna või ettevõtte alt. Eraisikuna tegutsemine tähendab füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi FIE) tegutsemist või LHV ettevõtluskonto avamist ja selle sidumist platvormiga, mis on tööle asuva isiku enda teha. (Bolt, 2024a; Bolt, 2024b) Ettevõttes Wolt saab teenust osutada eraisikuna või ettevõtte lepinguga. Eraisiku leping tähendab seda, et kullerpartner registreeritakse MTA-s võlaõigusliku lepingu alusel ning ettevõtte leping tähistab brutosumma laekumist ettevõtte kontole, millele järgneb ettevõtte vastutus maksta tulult ise sellele kohalduvad maksud ning. (Wolt, 2024)

Lõputöö **aktuaalsus** väljendub asjaolus, et platvormitöö on populaarne töövorm (Lim, 2020, p. 4). Platvormimajandus on tuntud, kuna selle toimine on mugav ja lihtne, pakkudes tarbijatele suurt valikuvõimalust, parendades ettevõtete tõhusust, konkurentsi ning kodanikuosalust. Platvormimajandus annab ülevaate erinevates tööstusharudes tegutsevatest ettevõtetest, olles seega kasulik piirkonna juhtidele ja ettevõtjatele. (Čiković, *et al.*, 2022, pp. 234-248) Euroopa Komisjon on aastal 2021 tulnud välja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta. Euroopa Komisjoni ettepanekus on soovitusel, kuidas platvormitööd maksustada, nende ettepanekute eesmärgid on tagada platvormide kaudu töötavatel inimestel saada õige tööalane staatus. Ettepanekute eesmärk on tagada platvormitöötajatele parem juurdepääs töö- ja sotsiaalkaitseõigustele, tagada algoritmilises juhtimises õiglus ning läbipaistvus. (Euroopa Komisjon, 2021)

Euroopa Komisjon platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõu vastuvõtmine on veel ebaselge, kuna mitmed liikmesriigid ei ole direktiivi poolt. Eesti andis Euroopa Liidu nõukogus 11.03.2024 heakskiidu platvormitöö direktiivile. Eestit esindas nõukogus suursaadik Marten Kokk. Eesti oli varasemalt direktiivi vastu seisnud, kuid direktiivist võeti välja Eestile sobimatu tingimused, misjärel muutis Eesti meelt. Pärast direktiivi jõustumist tuleb liikmesriikidel kahe aasta jooksul see siseriiklikusse õigusesse üle võtta. (Koppel, 2024)

Lõputöö on **uudne**, kuna varasemalt on platvormimajanduse teemadel kirjutatud mitmeid uurimuslike kirjatöid, uudiseid ja artikleid, kuid ei ole uuritud platvormitöötajate ootuseid tööregulatsioonidele ega seda ka Bolt ja Wolt ettevõtete näitel. Samuti kajastab antud lõputöö Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta ning uurib Eesti platvormitöötajate teadlikkust antud direktiivist. Sibul (2018) on kirjutanud Sisekaitseakadeemias aastal 2018 lõputöö „Jagamismajanduse regulatsiooni rakenduslikud probleemid transpordi valdkonna näitel“, kus käsitletakse peamiselt transpordi valdkonda. Renn (2021) on kirjutanud bakalaureusetööks jagamismajandusest ja tarbijate valikutest mõjutavatest teguritest sõidujagamisteenuste näitel, kus keskenduti vaid sõidujagamisteenustele. Herzmann (2015) on kirjutanud magistr töö teemal „Jagamismajanduse toimimine kasutajalt kasutajale veebikeskkondade näitel“. Herzmanni töö eesmärk oli välja selgitada eeldused kasutajalt kasutajale veebikeskkonna toimimiseks jagamismajanduse kontekstis.

Eelnevast lähtuvalt on oluline leida vastus **uurimisprobleemile**, millised hoiakud on Eesti platvormitöötajatel hetkel kehtivate tööregulatsioonide ja Euroopa komisjoni ettepanekute suhtes?

Uurimisprobleemi täpsustavad kolm uurimisküsimust:

1. Millised töövorme platvormitöötajad eelistaksid kasutada?
2. Millised on platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele?
3. Milline on platvormitöötajate teadlikkus ja arvamus Euroopa Komisjoni ettepanekutest?

Lõputöö **eesmärk** on välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele, võttes arvesse nende teadlikkuse Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust.

Uurimisülesanneteks on:

1. Anda teoreetiliste allikate põhjal ülevaade sotsiaalsete garantiide ning erinevate töövormide tekkimisest, selgitada lahti platvormi ning platvormitöö olemus ja analüüsida platvormitöötajate töötingimusi erinevates Euroopa Liidu riikides;
2. Selgitada välja empiirilise uuringuga platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele ja arvamus Euroopa Komisjoni direktiivist;
3. Teooria ja uuringu sünteesi tulemusena teha järeldused ja ettepanekud platvormitöötajate tööregulatsioonide parendamiseks.

Lõputöö raames viiakse läbi kvantitatiivne empiiriline uuring (Jean Lee, 1992, p. 88). Töö raames viiakse läbi ankeetküsitlus teenuseosutajatega, kes puutuvad tööalaselt kokku teenuse osutamisega ning platvormitöö tööregulatsioonidega. Ankeetküsitluse valimiks on eesmärgistatud klastervalim, kus iga klatri sees on mugavusvalim (Rai & Thapa, 2015, p. 5; Taherdoost, 2016, p. 22). Valimisse kuuluvad platvormide Bolt Food ja Wolt kullerid ning platvormi Bolt taksojuhid. Andmeanalüüsimetodina kasutatakse kirjeldava statistika meetodit (Holcomb, 2017, p. 2).

1. PLATVORMITÖÖ OSUTAMISE TINGIMUSED

Esimene alapeatükk kirjeldab alapeatüki punktidenä erinevaid töövorme, kuidas saab platvormitööd osutada, seda maksustada ning selgitab lahti kuidas on sotsiaalsed garantiid maksustamisega seotud. Teine alapeatükk annab ülevaate platvormitöö olemusest ja mõistest. Kolmas alapeatükk võrdleb erinevate Euroopa Liidu riikide platvormitöö tingimusi ja seda, mil määral ühtivad need Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga, kus on tehtud ettepanekud platvormitöö tingimuste kohta.

1.1. Sotsiaalsete garantiide ning erinevate töövormide teke

1.1.1. Sotsiaalsete garantiide teke

Platvormitöötaja töötingimused ja sotsiaalsed garantiid sõltuvad sellest, millist töövormi teenuse osutamiseks kasutatakse. Alapeatüki punkt räägib sotsiaalsete garantiide tekkest ning nende rakendumisest. Sotsiaalsete garantiidenä on järgnevalt välja toodud ravikindlustus, pensionikindlustus, töötuskindlustushüvitis ning vanemahüvitis.

Igas riigis on erinevad maksuseadused, maksumäärad ja põhimõtted, kuid maksumääradest tuntuim on progresseeruv tulumaks. Progressiivsuse määr on maksu ajaloo jooksul varieerunud, kuid sellega kehtib tava, et kui teenitakse rohkem, oodatakse inimestelt ka rohkem maksude maksmist (Jones, 2007, p. 864). Maksudel ja sotsiaalsetel garantiidel on tihe inimkeskne maksustamise side, kus põhifookuseks on inimeste vajadused, eelistused ja võimalused. See tähendab seda, et maksusoodustuste saamiseks, näiteks pere-, haridus- või tervisekindlustuste toetuste, tuleb järgida maksuseadusi. Maksuseaduste järgimine on oluline osa ühiskondlikest normidest ning need rahastavad sotsiaalsete garantiisid (Vasyurenko, *et al.*, 2021, p. 372) Eelnevast lähtudes saab öelda, et sotsiaalsete garantiide saamise üheks võimaluseks on tulu teenimine ning maksude tasumine riigile, kuna sellest algab sotsiaalsete garantiide ja hüvede rahastamine ja pakkumine.

Töökoha omamine on vahend sotsiaaltoetuste saamiseks. Üksikisiku tulumaks, riiklik kohustuslik sotsiaalmaks ja ettevõtluse tulumaks on kõik tihedalt seotud (Medne & Medne-Jēkabsone, 2015, p. 10). Sotsiaalmaks täidab riigi eelarvet ning selle pealt maksab riik töötajatele välja hüvitisi, milleks on pensionikindlustus ja riiklik ravikindlustus. Platvormitöötaja saab tulu teenides ning seda Maksu- ja Tolliametile (edaspidi MTA)

deklareerides vastu sotsiaalseid garantiisid. (Maksu- ja Tolliamet, 2023f) Sotsiaalsete garantiide tekkimise seosed on välja toodud järgneval joonisel (vt joonis 1).

Joonis 1. sotsiaalsete garantiide teke (Vasyurenko, *et al.*, 2021, p. 372; Medne & Medne-Jēkabsons, 2015, pp. 94-96; autori koostatud)

Ravikindlustuse seadus¹ § 2 lg 1 sätestab selle, et: “ravikindlustus on tervishoiukulude katmise süsteem kindlustatud isiku haiguste, ennetamise ja ravi, ravimite ja meditsiiniseadmete ostmise rahastamiseks ning ajutise töövõimetuse hüvitiste ja muude hüvitiste maksmiseks.” Ravikindlustatud isikud on Eestis töölepingu alusel töötavad inimesed või muu võlaõigusliku lepingu alusel töö- või teenusetasude saajad (Tervisekassa, 2024). Ravikindlustust saavad ka ettevõtlustulu maksu maksjad ning FIE-d ja nende tegevuses osalevad abikaasad (Tervisekassa, 2023). Ettevõtlustulu maksu maksjatel on õigus ravikindlustusele, kui nad maksavad ettevõtlustulult iga kuu vähemalt sotsiaalmaksu kuumäära ulatuse ehk siis 725 eurot (Maksu- ja Tolliamet, 2023c).

Sotsiaalmaksu seaduse § 1 alusel on: „sotsiaalmaks pensionikindlustuseks ja riiklikuks ravikindlustuseks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud rahaline kohustus.“ Sotsiaalmaksu seadus § 10 lg 2 on kehtestanud sotsiaalmaksu määraks 33%, millest 13% läheb ravikindlustusse ja 20% riikliku pensionikindlustusse. Sotsiaalmaksuga kindlustatud isikud on enamasti töölepingu alusel töötavad inimesed. Platvormitöötaja aspektist on antud olukorras pensioni- ja ravikindlustusega kindlustatud isikuks platvormitöötaja, kelle teenitud tulu pealt makstakse sotsiaalmaksu.

Sotsiaalmaksu seaduse § 8 alusel on FIE tulu maksustamise periood sotsiaalmaksuga kalendriaasta, kuid töölepinguga töötaja maksustamise periood kalendrikuu. Platvormitöötaja,

kes töötab FIE-na, peab neli korda aastas maksma sotsiaalmaksu avansilisi makseid (Maksu- ja Tolliamet, 2023d). Sellest saab järeldada, et ravikindlustuse saamiseks tuleb teenida iga kuu sissetulekut vähemalt Eesti miinimumpalga ulatuses, et sotsiaalmaksu miinimum oleks tasutud. Eestis 2024. aastal kehtiv töötasu alammäär kuus täistööaja puhul on 820 eurot (Maksu- ja Tolliamet, 2023c).

Kui platvormitöötaja töötab täistööajaga töölepingu alusel, siis ravikindlustuse saamiseks peab tööandja töötaja eest tasuma sotsiaalmaksu. Kuid käsitledes platvormitöötajat kui iseseisvat lepingupartnerit või vabakutselist töötajat, võib tema teenitud tulu suurus mängida rolli ravikindlustuse saamisel. Sellises olukorras ei pruugi platvormitöötaja teenida piisavalt palju, et tema palgaga saaks kaetud Eestis määratud miinimumpalk, et sotsiaalmaksu miinimummäär oleks selle pealt tasutud. Seda võib eriti juhtuda olukorras, kus platvormitöötaja jaoks on platvormitöö lisasissetulek, millega ta tegeleb näiteks vaid paar päeva kuus. Samas võib ka platvormitöötaja saada teisi tulusid peale platvormitöö, mille põhjal tekkivad sotsiaalsed garantiid.

Riikliku pensionikindlustuse seadus¹ § 2 sätestab selle, et:“ seaduse alusel makstav riiklik pension on solidaarsuspõhimõttele tuginev igakuine rahaline sotsiaalkindlustushüvitis vanaduse või toitja kaotuse korral, mida makstakse riigieelarves riikliku pensionikindlustuse kuludeks määratud vahenditest.“ Riikliku pensionikindlustuse seadus¹ § 3 lg 1 kohaselt on:“ pensionikindlustatud isik, kes vastavalt sotsiaalmaksuseadusele on maksnud või kelle eest on kohustus maksta sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa.“ Seega kui platvormitöötaja ei ole teenitud tulult tasunud sotsiaalmaksu, ei pruugi temal olla samasugust õigust vanaduspensionile, nagu on inimesel, kes on tasunud sotsiaalmaksu. Seda seetõttu, et vanaduspension on määratud seaduse alusel isikule, kes on teenust osutades sotsiaalkindlustusmakset tasunud.

Perehüvitise seadus § 16 seletab lahti peretoetuse liigid, milleks on lapsetoetus, üksikvanema lapse toetus, eestkostetava lapse toetus ja lasterikka pere toetus. Perehüvitise seadus § 32 lg 2 sätestab, et:“ isik, kes ei ole tulu teeninud, temale tagatakse sissetulek vanemahüvitise määra ulatuses.“ Sama seaduse § 37 lg 1 alusel:„ ühe kalendrikuu vanemahüvitise suurus arvutatakse vanemahüvitise taotleja ühe kalendrikuu keskmisest tulust, millelt on tasutud sotsiaalmaks.“ Vanemahüvitis on hea viis asendussissetuleku saamiseks, seega platvormitöötajal on variant soodustada töö- ja pereelu ühtimist, juhul, kui tema palga pealt on varasemalt tasutud sotsiaalmaks. Töölepinguga teenust osutades peab maksma töötuskindlustusmakset, mille määr

on 1,6%, mis kindlustab platvormitöötajale hüvitise töötuks jäämise, koondamise ja maksejõuetuse puhul. Tööandja maksab töötuskindlustusmakset 0,8%. Antud määrad on kehtestatud alates 2015 aastast ning kehtivad kuni 2025 aastani. Töölepingu puhul peetakse töötaja eest kinni kogumispensioni makseid, mille määraks on 2% ning riigi poolt lisatakse juurde 4% pensioniosakutesse. (Maksu- ja Tolliamet, 2023b; Maksu- ja Tolliamet, 2023c)

Võlaõiguslepinguga töötades on suur tõenäosus, et õiguslikud normid ei ole ratsionaalsed ja selged (Healy, *et al.*, 2017, p. 234). Võlaõiguslepinguga või vabakutselisena teenuse osutamine võib sätestada segaseid eeskirju ajutise töövõimetuse kohta ja sellepärast võivad tööandjad seadustest kõrvale vaadata ja rikkuda seeläbi inimese õigusi, ilma, et teenuseosutaja oleks sellest ise üldse teadlik. Tööleping loob raamistikku, mis aitab tagada töötaja kohustused, õigused, kindlad normid ja standardid (Garben, 2019, pp. 102-106). Osutades teenust vabakutselisena või võlaõiguslepinguga, ei sätesta antud juhtudel seadus eelnimetatud sotsiaalseid garantiisid, mida sätestab töölepinguseadus, seetõttu ei ole võlaõiguslepinguline teenuseosutaja võrreldes töölepingu alusel teenust osutava isikuga majanduslikult kindlustatud.

Eelnevalt mainitust saab teha järelduse, et töölepinguga teenust osutades saab rohkem sotsiaalseid garantiisid, kui võlaõiguslepingu või olles FIE. Võlaõiguslepinguga teenuse osutamisel sõltub inimese sissetulek tihti lepingust ja selle tingimustest, mitte seadustest. See tähendab seda, et palka saab selle alusel, kui palju inimene ise teenust osutab. Samuti kaasneb võlaõiguslepinguga vähem sotsiaalseid hüvesid, milleks on näiteks puhkus, töötuskindlustus ja haigushüvitis. Ühtlasi mängib suurt rolli veel stabiilsus, töölepingu puhul on suure tõenäosusega lepingu kestvus pikem ja ei sõltu projektidest ja juhutööotsadest, võrreldes seda võlaõiguslepinguga teenust osutades. Traditsioonilise töölepinguga ja võlaõiguslepinguga teenust osutades on maksude maksmise kohustus tööandjal, kuid osutades teenust äriühingu vahendusel, FIE-na või vabakutselisena, tuleb nende eest ise hoolt kanda.

1.1.2. Erinevate töövormide kasutamine ja kohaldamine platvormitöös

Alapeatüki punkt annab ülevaate milliseid töövorme saab platvormitööd osutades kasutada ja millised on nende töövormide küljed. Välja on toodud platvormi ja teenuseosutaja vaheline suhe ning erinevate töövormide negatiivsed ja positiivsed küljed.

Eestis võib platvormitööd osutada nii töölepingu, võlaõiguslepingu, äriühingu vahendusel, FIE-na, kui ka vabakutselisena (Maksu- ja Tolliamet, 2023a). Äriseadustik¹ § 2 lg 1 sätestab, et

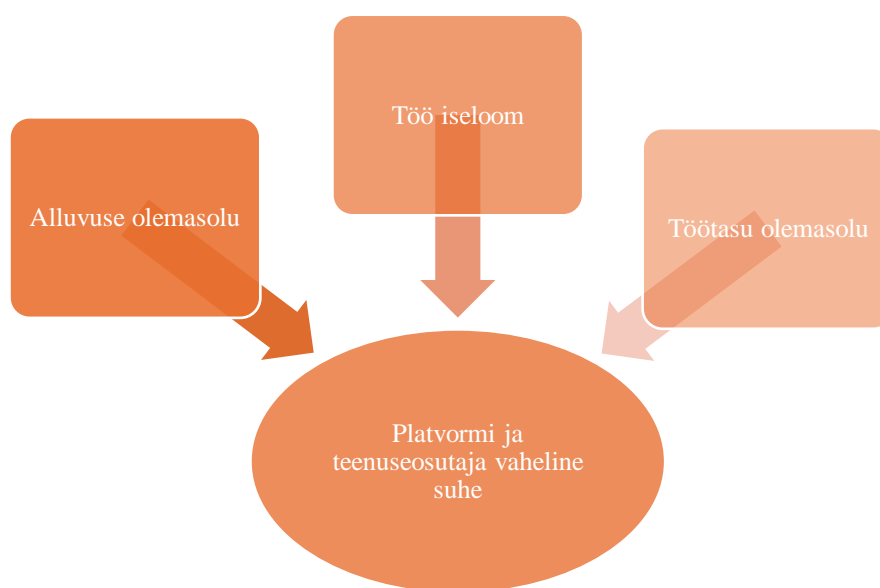
äriühinguks on täisühing, usaldusühing, osaühing, aktsiaselts ja tulundusühistu. Äriseadustik¹ § 3 lg 1 alusel võib FIE olla iga füüsiline isik. Äriseadustik¹ § 3 lg 2 kohaselt peab FIE äriühing olema kantud äriregistrisse.

Platvormimajandus loob uusi töövorme ja tekitab tulusid, mis jäävad väljapoole traditsioonilisi töösuhteid. Platvormitöötajate staatus tekitab küsimust, kuidas ja mil määral platvormitöötajate sotsiaalseid garantiisid ja kaitset rahastatakse ja neile pakutakse. Kui platvormitöötajad on FIE-d, eeldatakse, et nemad vastutavad oma sotsiaalse kaitse eest ise. (Daugareilh, 2021, pp. 89-90) Kuna autonoomia ja sõltumatus on ühised FIE-ks hakkamise motiivid, eeldatakse, et FIE-l on rohkem vabadust oma töövormi määramisel ja tööaeg on paindlikum. Töökoha turvalisuse osas võib aga FIE-na tegutsemine olla riskantsem, kui töölepingu alusel töötamine. (Millán, *et al.*, 2013, pp. 652-654)

Kui platvormitöötajad on FIE-d, eeldatakse, et nad vastutavad oma sotsiaalkaitse- ja hüvede eest ise. Paljud platvormid ei paku töölepingut teenuse osutamiseks ning see võib võtta platvormitöötajatelt ära mitmeid õiguseid ja sotsiaalseid garantiisid. FIE-na töötamine ei ole sama korrapärane ja stabiilne kui traditsiooniline töösuhe. (Daugareilh, 2021, pp. 89-90) Piirid FIE ja töötajate vahel on ebamäärased, kuna pidevalt kasvab ajutise ja osalise tööajaga töö osakaal ning sageneb mitmel töökohal samaaegselt töötamine (Euroopa Komisjon, 2016). Eeltoodust saab järeldada, et platvormimajandus pakub töötajatele uusi võimalusi, kuid sellega kaasnevad miinused seoses õiguste, stabiilsuse ning sotsiaalse kaitsega.

Platvormitöö peamiseks puuduseks, mida rõhutatakse, on platvormitöötajate ebaselge tööstaatus, mis toob kaasa ebakindla tööhõive. Paljudes riikides jäävad platvormitöötajate tööstaatused tööhõive ja FIE-na tegutsemise vahele. Enamasti on tööjõu pakkujad formaalselt pigem sõltumatud töövõtjad kui töötajad. Seega on FIE ja töölepingu alusel töötava isiku eristamine keeruline. (Eurofound, 2020; European Parliament, 2017) Selleks, et tugineda otsesele juriidilisele määratlusele, kas platvormitöötaja on FIE või töölepingu alusel töötav isik, oleneb klassifikatsioon mitmetest asjaoludest. Platvormi puhul on töötajate tööstaatus valimine raske, kuna platvormitöötajatel võivad esineda sageli mõlemad tunnused, nii töölepinguga töötaja kui ka FIE tunnused. Võimalik lahendus oleks propageerida kolmanda kategooria loomist, näiteks "sõltuv töövõtja", millel oleks õigus teatud töötajate põhihüvedele. Teine võimalus oleks põhiõiguste laiendamine kõikidele töötajatele, olenemata nende tööalasest staatusest. (Brancati, *et al.*, 2020, p. 52; Pesole, *et al.*, 2018, p. 4)

Digitaliseerimine platvormitöös asendab kolmnurkse tüüpsuhte, kus on töötaja, tööandja ja klient. Platvormitöös kaob alluvusside, tööõigus annab äriõiguse ning tööandja ja töötaja kaotavad institutsionaalse nähtavuse. Kuna platvormitöö kontekstis on tööandja vaid sobitusalgoritm, ei ole olemas töötaja ja tööandja vahelist suhet, vaid eksisteerib platvormi ja teenuseosutaja vaheline suhe. Platvormid toimivad nii, et on olemas iseseisvad töövõtjad, tööandjad, ettevõtted, tarbijad ning seda kõike vahendab ja neid osapooli viib kokku platvorm. Platvormitööd osutavad platvormi vahendusel tööle võetud isikud, kes täidavad ühekordseid unikaalseid ülesandeid ning saavad selle eest tasu. (Dieuaide & Azaïs, 2020, pp. 2-3) Asjaolud, mis iseloomustavad platvormi ja teenuseosutaja vahelist suhet, on välja toodud järgneval joonisel (vt joonis 2).

Joonis 2. Platvormi ja teenuseosutaja vaheline suhe (Dieuaide & Azaïs, 2020, pp. 2-3; autori koostatud)

Platvormitöötajate tööstaatus on olnud mitmeid aastaid üheks olulisemaks küsimuseks ja arusaamatuseks, eelkõige Euroopas, millega on tekkinud ka mitmeid vastuolusid. Euroopa platvormitöötajate kohta tehti aastal 2017 COLLEEM uuring, mis sisaldab platvormi kaudu teenuste osutamise kohta teavet neljateistkümne Euroopa Liidu liikmesriigi vastajate poolt. COLLEEM uuring näitab, et 75,7% platvormi töötajatest väidavad, et nad on töötajad (68,1%) või FIE-d (7,6%). Uuringust selgus see, et platvormitöötajad ise pole samuti päris kindlad enda tööstaatuses ning võivad end näha töötajatena vaid seetõttu, et nad osutavad teenust sama platvormi kaudu regulaarselt. Valdavalt on platvormide kaudu tööjõuteenuste pakkujad formaalselt pigem sõltumatud töövõtjad kui töötajad ning seetõttu reflekteerib see ebakindlust,

millega kaasnevad lahkkelid poliitilises ja õigusalasest aruteludes kogu Euroopas. (Euroopa Komisjon, 2018)

Mitmed platvormitöötajad ei ole ise rahul töövormidega, mida nad kasutada saavad. Aastal 2016 anti välja Euroopa Parlamendi majandus- ja teaduspoliitika poolt dokument, mis keskendub Euroopas levinud ebakindlatele töösuhetele. Dokumendis uuritakse vabakutseliste valikulist ja vajalikku olemust ning platvormitöötajate töötingimusi ja nende eelistusi tööregulatsioonide osas. Euroopa Parlamendi uuringuga selgus asjaolu, et väga mitmed Euroopa platvormitöötajad, lausa üle poolte vastajatest sooviksid kasutada just töölepingut, et tagada sotsiaalsed garantiid, õiglase palk ning muud õigused ja kohustused. (Manyika, *et al.*, 2016, p. 69; Broughton, *et al.*, 2016)

Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon pooldab riigiasutuste vajalikkust reguleerida platvormitööd. Eelkõige peaksid riigiasutused tagama tööõiguse ja miinimumpalga eeskirjad ning selle, et neid järgitakse vastavalt siseriiklikele seadustele ja tavadele. Nendeks on õiglase töötingimuste tagamine, maksukohustuste kohta teabe andmine ja sotsiaalkaitsele juurdepääsu hõlbustamine. Peamine ülesanne on piirata FIE-na tegutsemist. Euroopa Ametiühingute Konföderatsioon soovib võrdsustada platvormitöötajad ja tavatöötajad, pakkudes platvormi standardtöötajatega samade töötingimustega töötajad, sotsiaalkaitse laiendamist, miinimumpalga ning õiguse tagamine töötaja ja tööandja suhtele. (Miroslawski, 2023, p. 10)

Eeltoodust järeldub, et platvormitöö suhted jäävad väljapoole traditsioonilisi töösuhteid. Sellega kaasnevad segadused ja lahkkelid tööregulatsioonide suhtes. Levinud on platvormi kaudu teenust osutada FIE-na, kuid see tähendab täielikku omavastutust sotsiaalkaitse- ja hüvede eest ise. Bolt ega Wolt kumbki ei paku teenuseosutajatele töölepingut ning see võtab ära mitmed õiguseid ja sotsiaalseid garantiisid. FIE-na tegutsemine ei ole sama korrapärane ja stabiilne kui traditsiooniline töösuhe.

1.2. Platvormitöö olemus ja mõisted

1.2.1. Platvormi olemus

Interneti ja tehnoloogia arengu tõttu on üha rohkem ettevõtteid valinud platvormi kaudu teenust pakkuda. Platvormimajandus on kui ökonoomne innovatsiooni sisenemispunkt maailmas. Mitmed ettevõtjad on arendanud ettevõtted digitaalsetel platvormidel. Seda enamgi veel nüüd, kui olemasolevad ettevõtted kolisid pilve kaudu oma tegevuse digitaalsetele platvormidele.

(Cîmpan, *et al.*, 2022., p. 613) Populaarsed platvormid on näiteks Hiinas loodud ettevõtte Taobao, mis on Hiina suurim veebipõhine jaemüügiplatvorm, kust saab osta riideid, ehteid, kodukaunistusi jms. Taobao kaudu saavad inimesed omatarbeks kasutusel olevat kaupa müües platvormi teel raha teenida. Samuti on väga tuntud platvorm ettevõtte Uber, mis pakub reisiteenuseid üle kogu maailma. (Zhou & Wang, 2022, pp. 1-2)

Eesti kõige populaarsemad platvormid, mille kaudu teenust osutada saab, on Bolt ja Wolt. Ettevõtte Wolt on loodud aastal 2014 ja see pakub toidukuller teenust. Wolt-l on toidu kohaletoimetamise rakendus, mis toimib lihtsalt, mugavalt ja mis tegutseb enam kui 23 riigis. (Hau, *et al.*, 2023., p. 534) Ettevõtte Bolt on loodud aastal 2013, mis omas algselt nime Taxify (Boutueil, *et al.*, 2018., p. 173). Bolt pakub nii toidukuller- ja taksoteenust rakenduse kujul ning tegutseb kokku viiel kontinendil, mis hõlmab 45 riiki (Juracka, *et al.*, 2023., p. 342).

Platvormitöö kasvu tõstis esile COVID-19 pandeemia, kui enamik äriprotsesse viidi läbi ainult veebis. Digitaalne platvorm ise on kui tehniline konstruktsioon, mis koosneb laiendatavast koodibaasist koos kolmanda osapoolte moodulitega, mis laiendavad seda koodibaasi. Sellele kontseptsioonile esineb ka sotsiaal-tehniline vaatenurk, kus digitaalsed platvormid on kogum tehnilisi elemente, ehk riist- ja tarkvara, mis on seotud organisatsiooniga. See tähendab seda, et ettevõtte jaoks on digitaalne platvorm üles ehitatud tehnoloogia ja äri vundamendile. (Cîmpan, *et al.*, 2022., p. 613)

Digitaalsete tööplatvormide toimimisega on seotud mitmed osalejate rühmad: platvormide omanikud, tellijad, kliendid, ostjad, teenusepakkujad, platvormitöötajad, sõltumatud töövõtjad, juhid ja ärikorraldajad. Digitaalsed ehk interneti vahendusel pakutavad tööplatvormid liigitakse termini kontsernimajandus alla. See tähendab seda, et platvorm ühendab teenuseosutajad läbi tehnoloogia otse klientidega konkreetse kontserni jaoks. Digitaalsete tööplatvormide kaudu teenuse osutamist määratletakse kui lühiajalist tööd, mida koordineeritakse väga sageli mobiilirakenduse kaudu.

Hindamissüsteemid ja sellele vastavad algoritmid on olulised omadused platvormide jaoks. Platvormide tingimused võivad olla kasutajale mugavad, kuid võivad ka ühtlasi kaasa tuua uusi väljakutseid osapooltele nii platvormi kasutamise, kui ka toimimise aspektis. Tekkida võivateks probleemideks on näiteks ebapiisav sotsiaalkindlustus ja jääk algoritmiline juhtimine, mis saavad platvormi kaudu töötamise muuta komplitseerituks. Eelnevast lähtuvalt on oluline leida

tasakaal platvormide, tööpoolte vajaduste ja kasutajasõbralikkuse vahel, et seekaudu tagada jätkusuutlik edenemine. (Graessley, *et al.*, 2019, p. 26)

Peamised mehhanismid, mis digitaalsete platvormidega kaasnevad, on suurte andmemahatude töötlemine ja geograafilise asukoha määramise funktsioon mobiiltelefonis või arvutis. Nende mehhanismide tõttu on platvorm võimeline sobitama pakkumise nõudlusega vajava teenuse järele. Platvormi kaudu teenuse ostmise maksumus määratakse enamasti platvormidel algoritmiga, mis töötab põhimõttel, mida väiksem on nõudlus, seda väiksem on selle teenuse hind ning mida suurem on nõudlus, seda suurem on selle teenuse hind. Teenuse maksumuse sees on ka platvormi omanikule makstav vahendustasu, mida makstakse tellija, töötaja ja tööandja vahelise ühenduse võimaldamise eest. Algoritmid võtavad hinna määramisel veel arvesse mitmeid tegureid, milleks on näiteks töötaja üldine hinnang rakendusele. (Miroslawski, 2023, pp. 4-6)

Algoritme platvormi sees füüsiliselt näha ei ole ja töötajad tegelikult ei tea, millest nende palk täpselt sõltub ning kas see rajaneb aususe põhimõttel või mitte. See piirab töötajate algatusi pidada läbirääkimisi ja rahumeeletusi töötasu suuruse üle. Ettevõtted, kes rajavad oma ärimudeli digiplatvormil, väidavad sageli, et neil puudub töösuhe teenuseid osutavate isikutega. Seda sellepärast, et platvorm on vaid vahendaja, mille kaudu ettevõtte pakub kliendile toodet või teenust. Selline seade on loodud selleks, et püüda võimalikult suurel määral minimeerida tööandja ja töötaja suhte välist regulatsiooni, seda eesmärgil, et säiliks läbipaistvus. (Miroslawski, 2023, pp. 4-6)

Eeltoodust saab järeldada, et väga mitmed ärisektorid on tänapäeval tulu teenimisse kaasatud digitaalselt ning platvormide osaks on mitmed osapooled, nagu platvormide omanikud, kliendid, teenusepakkujad jne. Platvormid toimivad tehnoloogia abil ning teenuse osutamist koordineeritakse mobiiltelefoni kaudu. Platvormid võivad pakkuda platvormitöötajale paindlikkust, kuid samaaegselt ka seada ohtu sotsiaalkindlustuse saamise ning esineda võivad mitmed turvariskid. Platvormid toimivad algoritmidel, mis sobitavad teenuseosutajaid ja kliente omavahel, määravad hindasid, vahendustasu ning platvormitöötaja üldine hinnang.

1.2.2. Platvormitöö olemus

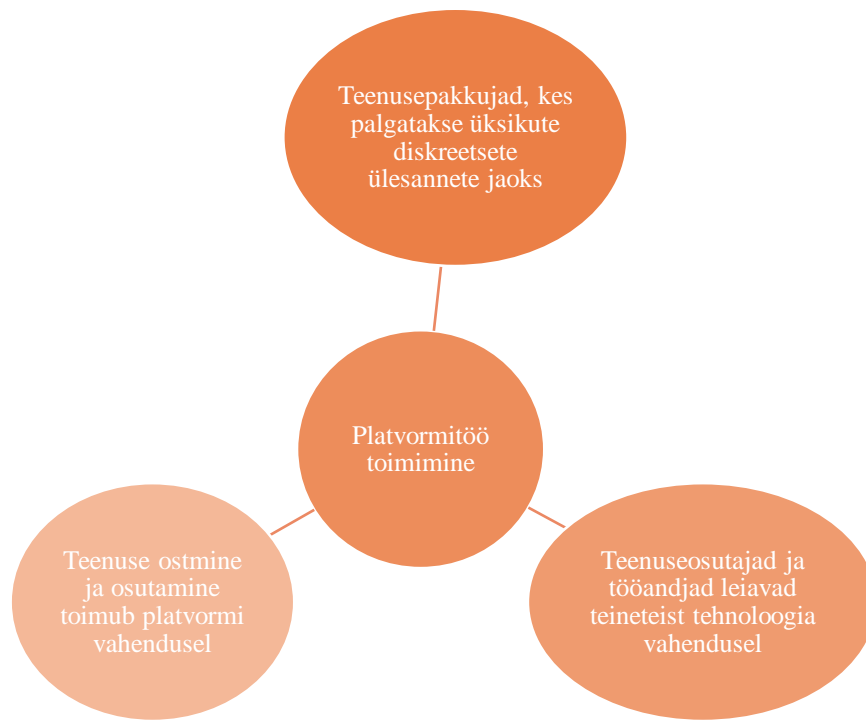
21. sajand on toonud maailma tootmises ja eksploateerimises välja uue perioodi, mida nimetatakse neljandaks tööstusrevolutsiooniks. Seda iseloomustab kiire areng kõigis

majandusvaldkondades, mis saavutatakse uute sobivate tehnoloogiate abil. Platvormitöö kuulub laiemasse rühma, mida nimetatakse alternatiivseteks tööhõivevormideks. See koosneb töötajatest, kes osutavad tööandjate klientidele teenuseid ja seda digitaalsete platvormide, veebiplatvormide ja mobiilirakenduste kaudu. Erinevates Euroopa Liidu riikides defineeritakse sama nähtust mitmel erineval viisil: jagamismajandus, platvormimajandus, tellitav majandus jne. (Miroslawski, 2023, pp. 1-4) Eurofound määratleb platvormitööd kui töövormi, mis kasutab teenuse vahendamiseks platvormi ja võimaldab organisatsioonidel, ettevõtetel või üksikisikutel pääseda teistele organisatsioonidele juurde selle jaoks, et oleks võimalik lahendada konkreetseid probleeme või osutada tasu eest asjakohaseid teenuseid (Eurofound, 2018).

Platvormi kaudu teenuse ostmise võib pakkuda tarbijale madalaid hindu, erinevaid valikuid ja suuremat mugavust, kodust lahkumata. Tarnijad saavad seeläbi madalate sisenemisbarjääride tõttu teenida lisatulu. Platvormitöö on kõrgelt hinnatud inimeste poolt, kes ei saa lubada täistööajaga töötamist, näiteks tudengid, kuna platvormitöö pakub töö osutamist neile sobival hetkel lisasissetuleku teenimise eesmärgiga. Samaaegselt teenivad jagamisplatvormid tarbijate ja tarnijate sobitamise eest vahendustasu. (Kim, 2019, p. 17)

Platvormitöö olemuseks on registreeritud teenusepakkujad, kes palgatakse osutama tööd üksikute diskreetsete ülesannete jaoks sobivate klientide poolt nimetatud platvormide kaudu. Platvormi vahendusel töö osutamine võimaldab palgata mitmesuguseid veebipõhiseid ja võrguväliseid töid, alates toidu kohale toomisest, koristamisest kuni IT programmeerimiseni. (Tusińska, 2023, p. 386) Platvormitöö on populaarne töövorm, kuna see on paindlik teenuse osutamise aja osas, mis võimaldab hoida tasakaalu töö- ja perekohustuste vahel (Miežienė, *et al.*, 2022, p. 462). Platvormitööd tuleks eristada üldisest interneti-platvormide kontseptsioonist, mis pakuvad mitmesuguseid teenuseid, nagu näiteks sideteenused *Skype* ja *Zoom* või elektrooniline makse *PayPal* või majutusteenus *Airbnb* (Tusińska, 2023, pp. 388-389). Platvormitöö toimimine on välja toodud järgneval joonisel, kus on välja toodud platvormitöö toimiseks kolm lüli, milleks on teenusepakkujad, teenuseosutajad ning teenus ise, mida kõike ühendab loomulikult omavahel platvorm (vt joonis 3).

Joonis 3. Platvormitöö toimimine (Tusińska, 2023, p. 386; Maksu- ja Tolliamet, 2023d; autori koostatud)

Platvormitöötajana tegutsemise riskide osas on mõningaid probleemseid seisukohti sissetuleku, kui ka turvariskide teemadel, arvestades asjaolu, et platvormitöötaja eest ei vastuta tööandja, nagu tavapäraselt. Platvormidel töötamisega kaasnevad isiklike andmete töötlemis- ja privaatsusprobleemid. Samuti on platvormitöötajatel alati terviseriskid, kuna neil võivad puududa tervisekindlustus ja sotsiaalsed hüved. Nõndasama esinevad platvormitöötajatel ebastabiilsed töötingimused, mis omakorda võivad kahjustada töötajate füüsilist ja vaimset tervist. Mõned platvormid võivad pakkuda ebaselgeid sissetulekustruktuure, seega muudab see platvormitöötaja palga ebakindlaks ja ebavõrdseks. (MacEachen, *et al.*, 2020, pp. 734-736)

Tehnoloogia arengud võimaldavad sotsiaalkindlustuskontode loomist, eriti platvormitöötajate jaoks. Digitaalsed sotsiaalkindlustuskontod pakuvad võimalust arvestada erinevate sissetulekuallikatega ja parandada platvormitöötajate juurdepääsu sotsiaalkindlustusele. MTA-1 ning Sotsiaalkindlustusametil on võimalik vahetada platvormitöötajate sissetulekute kohta informatsiooni reaalsajas, mis aitab ametitel paremini jälgida seni mitteametlikke juhutöösuhteid, mis on varasemalt olnud suureks maksudega optimeerimise probleemiks. Samuti on arenenud ettevõtluskonto, mida pakub Eestis vaid AS LHV Pank, mis toimib digitaalse hübriidlahendusena platvormitöötajatele parema sotsiaalkindlustuse juurdepääsu tagamiseks. (Vallistu, 2023, pp. 3-6; Maksu- ja Tolliamet, 2024a).

Platvormihalduritel tuleb esmakordselt MTA-le esitada teavet 2024 aasta 31. jaanuariks andmeid 2023. aastal teenitud tulude kohta. Selle uue muudatuse tõttu on tulevikus võimalik lihtsamini kontrollida seda, kas tuludeklaratsioonil esitatud andmed vastavad inimeste tegelikele sissetulekutele või mitte. Platvormihalduritel tuleb teave esitada MTA-le nii platvormil tegutsevate Eesti, kui teiste Euroopa Liidu liikmesriikide maksukohustuslaste kohta. Teiste liikmesriikide maksukohustuslaste kohta saadud teave edastatakse MTA poolt vastavate riikide maksuhalduritele ning samamoodi esitavad teised liikmesriigid Eestile teabe Eesti maksukohustuslaste kohta. (Maksu- ja Tolliamet, 2023e)

Platvormitöötajate, ebatüüpiliste- ja vabakutseliste töötajate jaoks on eriti kasulik kaasaskantav konto, mis võimaldab hõlpsamini jälgida erinevaid sissetulekuallikaid ning hallata ja planeerida oma rahalisi asju ühtses süsteemis. See võib hõlbustada ka informatsiooni vahetamist Maksu- ja Tolliameti ning Sotsiaalkindlustusametiga ning aidata paremini kohaneda muutuvate sotsiaalkindlustusvajadustega. Kaasaskantavate kontode olulisust rõhutatakse, kuna need aitavad kohanduda erinevate töötajate muutuvate vajadustega, kuid samas toonitatakse ka, et tehnoloogiat tuleks kasutada mõistlikult ja uuenduslikult, mitte olemasolevate probleemide digitaalseks ülekandmiseks. (Vallistu, 2023, pp. 3-6)

Platvormitööl esineb ka mitmeid negatiivseid külgi üldisele majandusele ning teistele olemasolevatele äri sektoritele. Kuna platvormitöö on asendanud mitmed olemasolevad konkureerivaid sarnaseid pakutavaid teenuseid, koondab see turgu valitsevate ettevõtete kasumit. (Kim, 2019, pp. 24-32) Platvormitöö üheks negatiivseks küljeks esinevad tervise ja ohutuse küsimused. Euroopa Ohutusagantuuri aruandes rõhutatakse seda, et veebiplatvormide kaudu töötamine kaasab riske: pidev kokkupuude elektromagnetväljadega, silmade väsimus, luu- ja lihaskonna vaevused ja psühhosotsiaalsed riskid. Aruanded näitavad, et platvormitöötajad kannatavad füüsilise kui ka vaimse tervise kahjustuste all. (Inversi, 2023, pp. 144-145) Juba enne COVID-19 pandeemiat, kui platvormitöö polnud niivõrd populaarne, esines platvormitöötajatel igapäevaselt tööd osutades ohtlikuid riske. Näiteks ratturite teekonnad on tihti libedad vihma, lume ja jää tõttu ning esineb palju kukkumisi ja vigastuste saamist. Samuti on platvormitöötajaid ähvardatud, rünnatud ja neile tekitatud füüsilisi vigastusi. (Gregory & Maldonado, 2020, p. 1188)

Platvormitöö negatiivseks küljeks saab nimetada asjaolu, kui platvormid sekkuvad tehingutesse kaugemale kui lihtsalt platvormi pakkumine ja tehingute lihtsustamine. Teatud tingimused võimaldavad keelduda tarbijal jätta teenuse eest maksmata, ilma isegi põhjendamata seda, et

milles seisnes tarbija rahulolematuse teenuse ostmisel või kätte saamisel. Sellised tingimused toovad kaasa klientide poolseid kuritarvitamisi. Samuti tekitab maksmisest keeldumine ja negatiivse tagasiside kirjutamine platvormitöötaja hinnangu langetamist ja seetõttu on platvormitöötajal tulevikus keerulisem samal platvormil saada parima tasuga tööotsi. Seda sellepärast, et platvormid toimivad funktsioonil, et mida parem hinnang platvormitöötajal on, seda parema tasuga tööotsad pakutakse. (De Stefano, 2015, pp. 485-488)

Platvormitööl on seos varjatud sõltuva enesevärbamisega. Sõltuv enesevärbamine on töövorm, mida kutsutakse töö- ja enesevärbamise vaheliseks kategooriaks. See tähendab seda, et osadele töötajale kehtivad töötaja sotsiaalsed garantiid ja soodustused, kuid nad ei kvalifitseeru töötajana vastavalt seadusele. Sõltuval enesevärbamisel on palju probleeme töökaitse valdkonnas, näiteks saavad töötajad olla tööl ajutiste lepingute alusel ja töötada mitme vahendaja kaudu, seega võidakse nende töösuhteid ekslikult klassifitseerida. Töötajate klassifitseerimine sõltumatute lepingupartneritena on sage äriiline tava. See välistab töösuhte olemasolu platvormi ja töötaja vahel. (De Stefano, 2015, pp. 485-488)

Eelpool mainitud resümeerides on platvormitöö arenenud kiirel moel, seda iseloomustab platvormide paindlikkus ning lihtsus. Platvormitöötajatel on mitmeid negatiivseid külgi, milleks on tervise- ja ohutusriskid ning mitmetel teenuseosutajatel esinevad töötajale mõeldud tunnused, kuid nad ei pruugi siiski seaduse alusel kvalifitseeruda kui töötajad. Seetõttu ei pruugi platvormitöötajad saada töökaitset, sotsiaalseid garantiisid ning muid hüvesid. Kuid tänu tehnoloogia arengule, on võimalik luua digitaalseid sotsiaalkindluskontosid, mis aitavad vähendada maksudega optimeerimise probleemkohti.

1.3. Valitud Euroopa Liidu riikide platvormitöö tingimused ja selle ühtimine Euroopa Komisjoni platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõu ettepanekutega

9. detsembril aastal 2021 esitas Euroopa Komisjon platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõu. Eelnõuga kehtestatakse viis kriteeriumi, mille alusel saab digiplatvormi käsitleda tööandjana. Kriteeriumid on järgmised (Euroopa Komisjon, 2021):

1. Töötasu taseme ülempiiride tõhus määramine või kehtestamine;
2. Nõue, et platvormitööd tegev isik järgiks konkreetseid siduvaid eeskirju välimuse, teenuse saaja suhtes ja töö tegemise kohta;

3. Tööde teostamise järelevalve või tööde kvaliteedi kontrollimine;
4. Oma äranägemise järgi töötaja ja äraolekuperioodide valimine ning tööülesannete vastuvõtmiseks või sellest keeldumiseks alltöövõtjate või asendajate kasutamine;
5. Kliendibaasi loomise võimaluse tõhus piiramine või keeld teha töid mis tahes kolmandale isikule.

Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu sätestab, et kui platvorm vastab vähemalt kahele neist kriteeriumitest, liigitatakse olemasolevad töövõtjad automaatselt ümber töötajateks, olenemata nende lepingust, mis on tööandjaga sõlmitud. Ettepanekuga tahetakse ka suurendada platvormi töötingimusi määravate algoritmide läbipaistvust. Nõutakse, et platvormid annaksid töövõtjatele nende tingimuste kohta õiglast ja üksikasjalikku teavet vähemalt esimesel tööpäeval. Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu soovib keelata platvormi töötajate isikuandmete töötlemise, väljaarvatud andmed, mis on otseselt seotud digitaalse platvormiga ja mis on vajalikud töövõtja vahelise lepingu sõlmimiseks. Lisaks sisaldab eelnõu määrusi, mis võimaldavad töötajatel kasutada suhtluskanaleid, mille üle järelevalvet ei teosta tööandja. Direktiivi vastuvõtmine oleks märkimisväärne samm edasisel tööõiguse kohaldamisel muudatustega, mida neljas tööstusrevolutsioon kaasa toob. (Miroslawski, 2023, pp. 10-11; Euroopa Komisjon, 2021)

Euroopa Komisjoni ettepaneku põhieesmärk on tagada, et veebiplatvormide kaudu töötavad inimesed saaksid õige tööstaatuses ning juurdepääsu kohaldatavatele töö- ja sotsiaalkaitseõigustele. Praegu eeldatakse, et töötajad on FIE-d ja nende staatusega on probleeme, kuna alati liigitatakse paljud platvormitöötajad valesti FIE-ks või vabakutseliseks. FIE või vabakutselisena töötamine toob kaasa puudujäägid töötingimustes, sest see tagab ebapiisava sissetuleku, madala sotsiaalkaitse ja piiratud juurdepääsu sotsiaalkindlustusele. (Cefaliello, 2023, pp. 122-130; Euroopa Komisjon, 2021) Ettepaneku teine põhieesmärk on tagada platvormitöös läbipaistvus ja vastutus. See on väga oluline aspekt, kuna platvormitöötajad peavad töö tegemiseks enamjaolt installima oma ettevõtte rakenduse sageli oma isiklikku mobiiltelefoni. Läbipaistvuse tagamine siinkohal on vajalik, et platvormid ei töötleks oma töötaja isikuandmeid, näiteks eravestlusi või teavet selle kohta, mida teeb platvormitöötaja vabal ajal. (IPS, 2023; Euroopa Komisjon, 2021)

Järgnevalt on toodud välja valitud Euroopa Liidu riigid ja nende tingimused platvormitööd osutades. Riikidena on juhuslikult välja toodud Hispaania, Portugal, Saksamaa, Rumeenia, Prantsusmaa, Itaalia.

Platvormimajandus on viimasel kümnendil laienenud suurel määral Hispaanias, Portugalis, Rumeenias ja Saksamaal. Kuid ainult Hispaanias ja Portugalis on riikide valitsused uue direktiivi poolt. Hispaanias 2021. aastast kehtiv ratturiseadus näeb ette, et kohale toimetajaid tuleb käsitleda töötajatena ja seetõttu on neil sarnased õigused võrreldes tavaliste lepinguliste töötajatega. Portugalis kehtestab niinimetatud Uberi seadus töötamise eelduse, määratledes elektroonilise platvormi ja reguleerides üksikute platvormi töötajate tööstaatus. Lisaks peavad veebiplatvormid ja platvormitöötajad oma teenuste osutamiseks registreeruma keskregistris. (FES, 2022) Kuna Hispaanias ja Portugalis pakutakse platvormitöötajale õiglast tööstaatus, on mõlema riigi puhul täidetud antud direktiivi eesmärk kvalifitseerida töövõtjad ümber töötajateks, tagamaks neile sotsiaalkaitse, läbipaistvus ja sotsiaalsed garantiid.

Erinevalt Hispaaniast ja Portugalist ei kehti Saksamaal ega ka Rumeenias võrguplatvormidel spetsiifilised eeskirjad. Rumeenia avalikus sfääris on platvormimajandust arutatud kui uut ja positiivset nähtust, mis soodustab paindlikkust ja autonoomiat võrreldes tavalise tööga. Kuid selle tulemusena on Rumeenias platvormitöötajate sotsiaalkaitse ja töötingimused suures osas tähelepanuta jäetud. Saksamaal on avalikud arutelud keskendunud platvormitöötajate andmekaitsele töökohal, jättes samuti tahaplaanile töötajate sotsiaalsed garantiid, heaolu ja töötingimused. (FES, 2022) Seega pole Rumeenia ega Saksamaa kooskõlas Euroopa Komisjoni platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõuga. Mõlemal riigil pole täidetud direktiivi eelnõu kriteeriumeid mille alusel saab digiplatvormi käsitleda tööandjana, kuna puuduvad töötajate heaolule ja sotsiaalsetele garantiidele keskendumine. Platvormitöötajate töötingimused on Rumeenias ja Saksamaal platvormi poolt tähelepanuta jäetud.

Prantsusmaal peavad platvormiettevõtted esitama maksuametile teabe platvormi operaatori ja kasutajate tuvastamise üksikasjade kohta. Itaalias võeti 2019. aastal vastu seadus, mis parandab sõitjate töötingimusi, andes neile rohkem tagatise ja aitab nende staatust sätestada töölepinguga töötaja suunas. Liaks sõlmisid veel eelnimetatud riikides mitmed tarnesektori platvormid vabatahtlikult kokkuleppe, mille alusel on kõik platvormitöötajad olenemata töösuhtest kaitstud diskrimineerimise eest ja neil on täielikud ametiühingu õigused ja vähemalt miinimumpalk. (FES, 2023) Kuna Prantsusmaal peavad platvormiettevõtted esitama maksuametile teavet, vastab Prantsusmaa ühele Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu kriteeriumile. Kuna Itaalias on 2019. aastast vastu võetud seadus, mis keskendub platvormitööd osutavate sõitjate töötingimuste parendamisega, on ka Itaalia üks direktiivi eelnõu kriteeriumist täidetud. Samuti on Itaalia tinginud platvormitöötajaid töölepinguga staatusega tööle võtmise poole.

Platvormitöötaja tööalane staatus oleneb riigist. Võlts FIE staatuse omamine on töötajate jaoks eriti suur murekoht, kuna suhe platvormiga võiks kujuneda töösuhтена praktikas, isegi kui platvormi tingimused täpsustavad teisiti. Töötajate võrdne kohtlemine on siiski mitmes riigis suureks probleemiks, sest platvormitöötajad osutavad peaaegu identset tööd, kuid neil on erinev tööstaatus ja seetõttu ka vastavad sotsiaalsed garantiid. Platvormitöötajatel on tihti piiratud teadlikkus tööstaatuses, tööõigustest ja sotsiaalkaitsest, kuigi sageli valivad nad selle töökoha tahtlikult, et saada kasu soodsamatest maksurežiimidest. (De Groen, *et al.*, 2018, pp. 19-20)

Paljud platvormitöötajad töötavad aga endiselt ebakindlates tingimustes. Euroopa tasandil on platvormitööd käsitleva uue direktiivi üle veel läbirääkimised ja see võetakse lähiaastatel siseriiklikku õigusesse üle. (FES, 2023) Euroopa Komisjoni platvormitöötajate töölevõtmist reguleeriva direktiivi eelnõu ettepanekute vastu võtmine on paljulubav platvormitöötajate töötingimuste ja tööalase staatuse õigesti klassifitseerimise parandamisel. Direktiivi vastu võtmine Euroopa riikides aitaks kaasa tulevikus majandusele, konkurentsivõimele, sotsiaalsele kaitsele kui ka poliitikale. (Cefaliello, 2023, p. 119)

Eeltoodut resümeerides peetakse Euroopa tasandil veel läbirääkimisi uue direktiivi üle, mis parandaks platvormitöötajate töötingimuste õigusliku staatust kogu Euroopa Liidus. Hispaanias ning Portugalis on platvormitöötajatele juba tagatud vastavus uue direktiiviga. Kuid paljudes teistes riikides, näiteks Saksamaal ja Rumeenias on platvormitöötajate tööregulatsioonid jäetud tähelepanuta. Samas on Prantsusmaal ja Itaalias võetud vastu meetmeid töötingimuste parandamiseks.

2. EMPIIRILINE UURING

Teises peatükis keskendutakse lõputöö raames läbiviidavale uuringule. Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele võttes arvesse nende teadlikkus Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust. Uuringu teostamisel lähtuti püstitatud uurimisküsimustest, milleks olid järgnevad küsimused:

1. Millised on töövormid, mida platvormitöötajad kasutavad ja kas nendega ollakse rahul?
2. Millised on platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele?
3. Kas platvormitöötajad on teadlikud Euroopa Komisjoni ettepanekutest ning kas nad pooldavad neid?

Ankeetküsimustiku läbiviimisega otsiti vastuseid kõigile lõputöö uurimisküsimustele. Nende uurimisküsimuste vastuste tulemustel tehakse uuringu põhjal järeldused ja ettepanekud, kuidas saaks platvormitööd tulevikus paremini kohaldada.

2.1. Uuringu meetodika, valim ja protsess

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks viiakse läbi **kvantitatiivne empiiriline uuring**. Kvantitatiivne uuring on püstitatud eesmärgiga saada vastused lõputöös püstitatud uurimisprobleemile, uurimisküsimustele, uurimiseesmärgile ja uurimisülesandele. Kvantitatiivne uuring annab vastused küsimustele „kui mitu“ ja „mil määral“ (Rasinger, 2013, p. 15). Kvantitatiivne uuring on teaduslik uurimisviis, kus andmete kogumisel keskendutakse arvulistele väärtustele. Kvantitatiivne uuring aitab teha järeldusi populatsiooni kohta kogutud andmetelt ehk antud kontekstis platvormitöötajate vastuste kohta järelduste tegemine, kui sarnaselt kui mitmed töötajad vastasid. (Sarma, 2015, p. 178) Kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete uurimismeetodite eristamiseks peetakse seda, et kvantitatiivne lähenemine on objektiivne ja tugineb suuresti statistikal ja arvudel, kvalitatiivne lähenemine on aga subjektiivne ja kasutab suhtlust ning keelt (Jean Lee, 1992, p.88).

Kvantitatiivne uurimismeetod on valitud lõputöö eesmärgi saavutamiseks, sest töö raames selgitatakse välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele võttes arvesse nende teadlikkus Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust. Nendele küsimustele saab lihtsalt ja kiirelt vastused leida kvantitatiivse meetodiga, kuna antud lõputöö eesmärgi saavutamiseks on vaja konkreetseid ja täpseid vastuseid, mitte paindlikkust (Flick, 2009, p. 165).

Andmekogumismeetodina kasutatakse lõputöös eesmärgi täitmiseks veebipõhist ankeetküsitlust. Andmete kogumiseks on kasutatud valikvastustega ankeetküsitlust. Ankeetküsitlus on sobiv meetod, sest see võimaldab koguda suurt andmestiku. Samuti võimaldab see saada arvamusi, tagasisidet ja seisukohti. (Calder, 1998, p. 639) Ankeetküsitlus koostati *Google Forms* keskkonnas. *Google Forms* võimaldab kasutajatel tasuta koostada ja jagada küsitlusi veebis. Küsimustiku küsimused moodustuvad teoreetilise osa ja lõputöö eesmärgi kui ka uurimisprobleemi alusel. Ankeetküsitluse vastuseid saab analüüsida erinevate tööriistade ja arvutiprogrammide abil.

Lõputöös kasutatakse **eesmärgistatud klastervalimit, kus iga klatri sees on mugavusvalim**. Eesmärgistatud klastervalim on valitud, kuna kahe ettevõtte platvormitöötajad, milleks on Bolt ja Wolt on justkui klastrid, mis on välja valitud, kuid iga klatri sees on koostatud mugavusvalimid (Rai & Thapa, 2015, p. 5; Taherdoost, 2016, p. 22). Klatri sees oleva mugavusvalimi tingis asjaolu, et selle uuritavad on valimisse valinud uurija ise ja leiab nendeni tee enda ja oma tuttavate abiga (Stratton, 2021, p. 374). Antud töö puhul pole võimalust leida üles kõik platvormitöötajad, keda uuritavateks kasutada. (Babbie, 2013, p. 128) Ankeetküsitlusele vastajad on Bolt platvormi vahendusel teenust osutavad toidukullerid ja taksojuhid ning ettevõtte Wolt platvormi vahendusel teenust osutavad toidukullerid. Küsitletavad puutuvad tööalaselt kokku platvormitöö osutamise ja platvormitulu maksustamisega.

Uuringu läbiviimiseks kirjutati 18.12.2023 ettevõtetele Bolt ja Wolt kirjad nii klienditeeninduse e-postile, kui ka analüütika e-postile palvega, et ettevõtte küsimustiku platvormitöötajate vahel laiali saadaksid ja paluksid seda täita, kuid vastust ei tulnud kummastki ettevõttest. Seetõttu pidi sotsiaalmeedia gruppide, tuttavate ja nende tuttavate abiga leidma küsimustikule vastajad. Ankeetküsimustik avalikustati 03.03.2024 nii eesti keeles (vt lisa 1), kui ka inglise keeles (vt lisa 2) mitmes *Facebook*-i ja *Telegram*-i rakenduse Bolt ja Wolt sõitjate ja kullerite gruppides. Samuti kasutati tuttavaid ja nende abi vastajate leidmiseks. Veel koostati ankeetküsitlusest QR kood, mida paluti täita tänavatel ja toidukohtades kullerite, kui ka taksojuhte kohates QR koodi skaneerida ja seda täita. Kasutati ära võimalust iga kord koju süüa tellides või taksoteenust kasutades paluda platvormitöötajatel küsimustikku täita. Küsimustikud suleti 18.03.2024 ehk küsimustikule sai vastata 15 päeva.

Kokku saadi inglisekeelse ja eestikeelse küsitluse kohta 103 vastust. Inglisekeelsele ankeetküsitlusele vastas 11 inimest ja eestikeelsele ankeetküsitlusele vastas 92 inimest, mille vastused koondati kokku. Ettevõttest Wolt Eesti OÜ vastas 70 inimest ning Bolt Technology

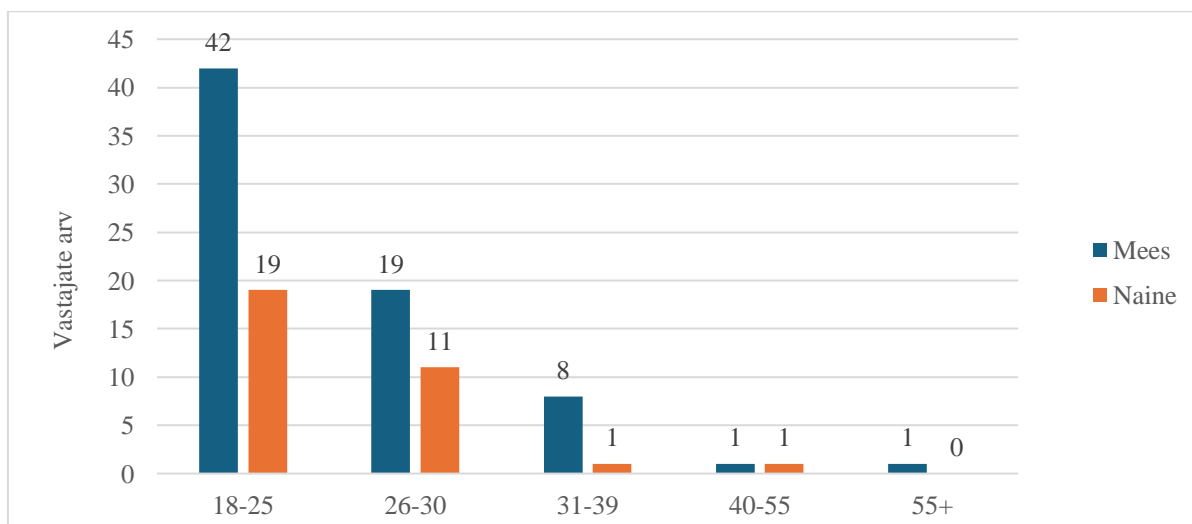
OÜ-st vastas 27 inimest. Ankeetküsimustikus esines kokku 19 suletud küsimust (vt töö lk 51-54). Tegemist oli struktureeritud küsitlusega (Hurwitz, et al., 2013, p. 16). Küsimused puudutasid platvormitöötajate kasutusel olevaid töövorme, töötingimusi, sotsiaalsete garantiide saamist, rahulolekut ja ootusi tööregulatsioonide suhtes ning nende teadlikkust Euroopa Komisjoni direktiivist.

Andmeanalüüsimeetodina kasutatakse kirjeldava statistika meetodit, kus analüüsitakse ankeetküsitlusest saadud vastuseid otsides omavahelisi seoseid. Lõpptulemusena moodustatakse sisu kirjeldus, mis on uurimise käigus saadud. (Holcomb, 2017, p. 2) Andmeid analüüsides keskendutakse Wolt ja Bolt teenust osutajate vastuste kattuvuse suurusele ja sarnastele ootustele tööregulatsioonide osas.

2.2. Uuringu tulemused

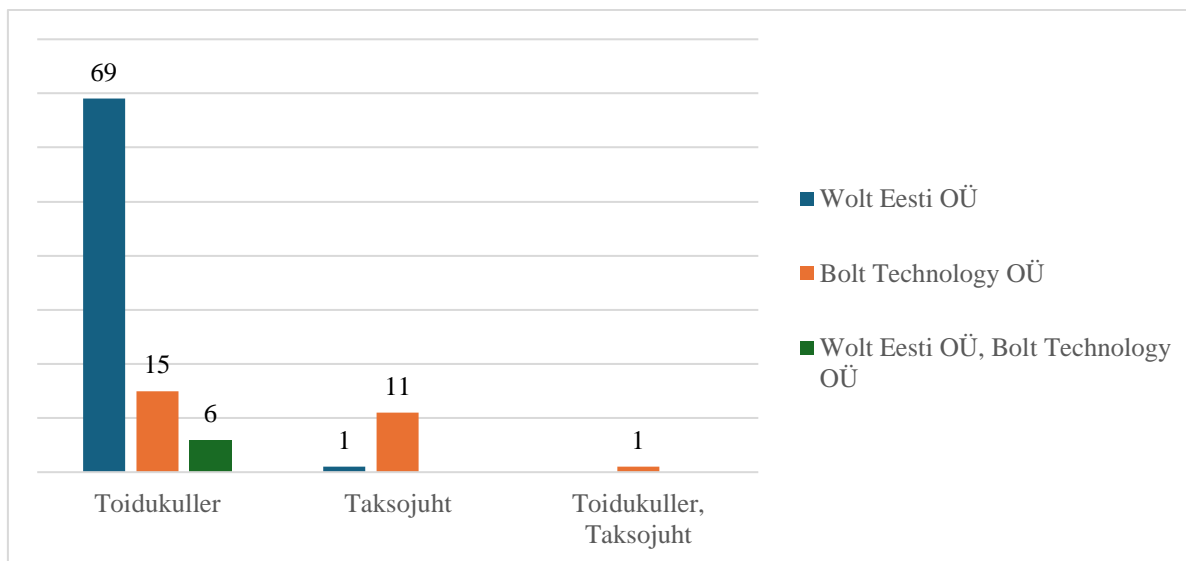
Antud alapeatükis kirjeldatakse ja analüüsitakse uuringu tulemusi. Ankeetküsitluse tulemusi analüüsiti kasutades kirjeldavat statistikat. Kogutud andmeid analüüsiti MAXQDA programmi, *Microsoft Excel*-i ja *Word*-i abil.

Esimese kahe ankeetküsimustiku küsimusega selgitati välja vastajate autobiograafilised andmed ehk soo ja vanuse (vt joonis 4). Küsitlusele vastas kokku 103 inimest, kellest 71 (68,9%) olid meesterahvad ja 32 (31,1%) olid naisterahvad. Kõikidest vastanutest kõige suurem osakaal, 61 (59,2%) inimest langes vanusesse 18-25 eluaastat. Kõige vähem vastas küsimustikule 55+ vanuses, kelleks oli vaid 1 (1%) inimene.

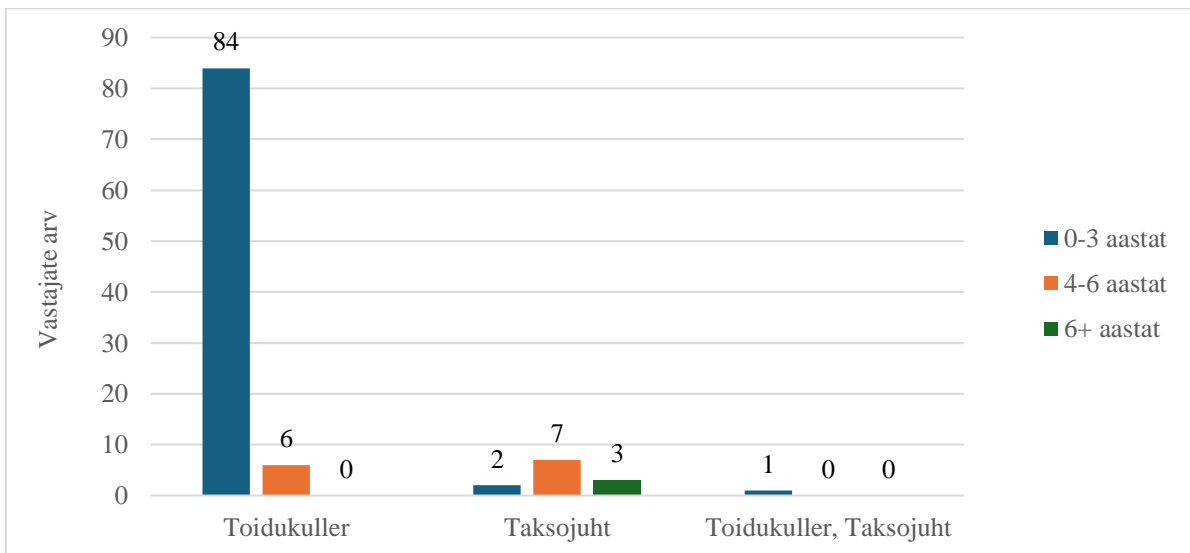
Joonis 4. Ankeetküsimustiku vastanute vastused soo ja vanuse kohta (autori koostatud).

Järgmised küsimused olid platvormi kaudu töötamise kohta. Küsiti millise ettevõtte kaudu ning millist teenust osutatakse (vt joonis 5). Ettevõtte Wolt Eesti OÜ alt osutavad teenust suurem osa küsimustikule vastajatest, kelleks on 70 (67,9%) isikut. Ettevõtte Bolt Technology OÜ alt osutavad teenust vastajatest 27 (26,2%) inimest. Mõlema ettevõtte alt üheaegselt osutab teenust 6 (5,8%) inimest. Küsimusele, mis teenust platvormi kaudu pakutakse, vastas 91 (88,3%), et nemad on toidukullerid ja 13 (12,6%) taksojuhid.

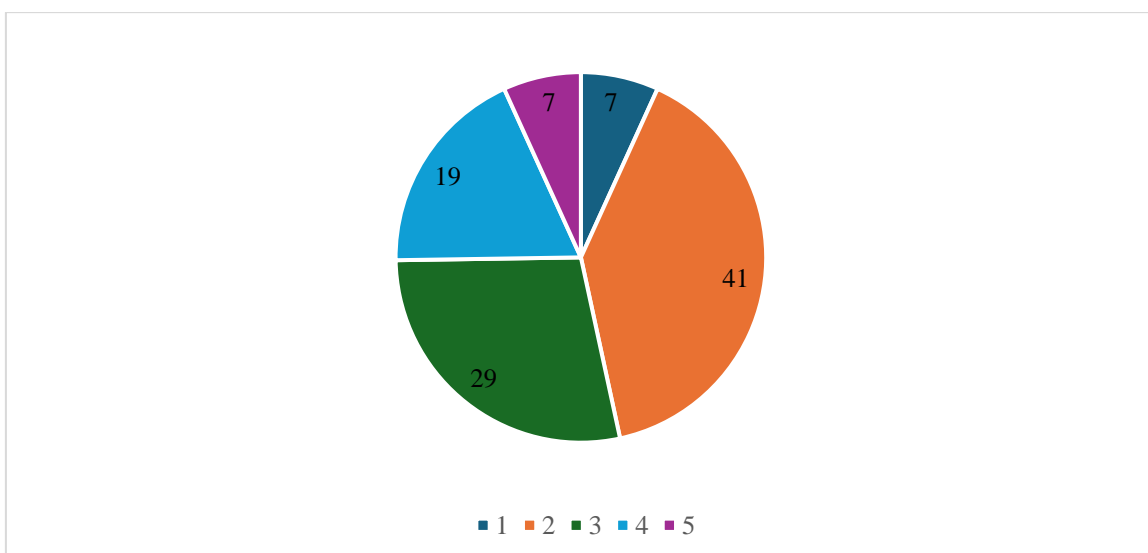
Joonis 5. Ankeetküsimustiku vastanute vastused millises ettevõttes ja millist teenust osutatakse (autori koostatud).

Viienda ja kuuenda küsimusega sooviti teada saada, kas platvormitöö on vastanute põhisissetulek või lisasissetulek ning kui kaua on need platvormitöötajad teenust platvormi vahendusel osutanud (vt joonis 6). Suurem osa ehk 80 (77,6%) vastajatest kasutavad platvormitööd kui lisasissetulekut, ehk neil võib olla teisi töökohti, mille tulude põhjal tekib ravikindlustus, pension ja muud sotsiaalsed garantiid. Vaid 23 (22,3%) inimest kasutavad platvormitööd põhisissetulekuallikana. Suur osa inimestest, 87 (84,5%) on platvormi kaudu teenust osutanud 0-3 aastat, 4-6 aastat on teenust osutanud 13 (12,6%) inimest ja 6+ aastat ainult 3 (2,9%) inimest.

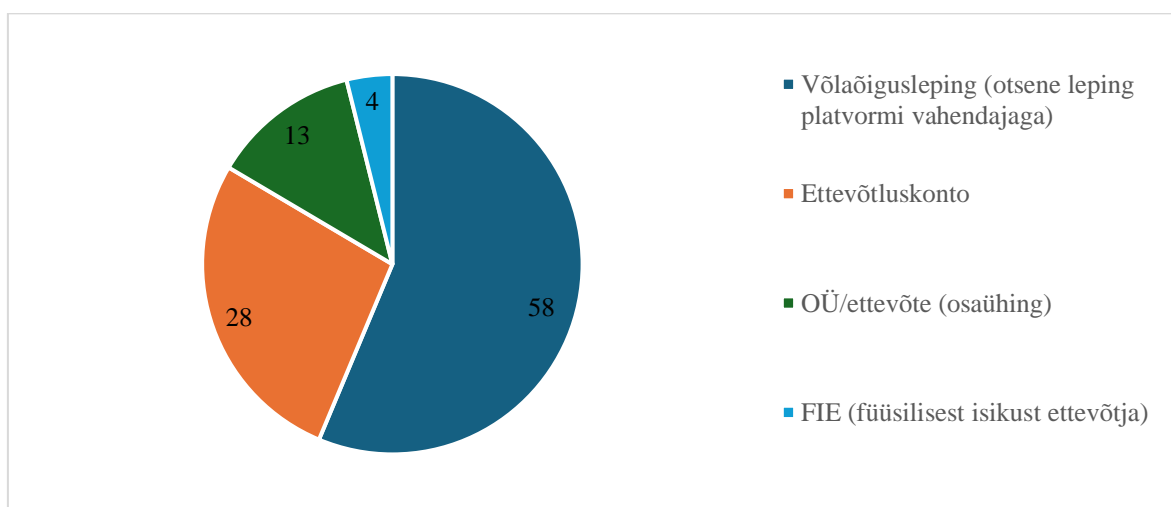
Joonis 6. Ankeetküsimustiku vastanute vastus sissetuleku tüübi ja platvormi vahendusel teenuse osutamise staaži kohta (autori koostatud).

Lisaks sooviti teada saada platvormitöötajate rahulolu praegu kehtivate töötingimuste kohta (vt joonis 7). Vastajatel oli võimalik enda hinnang anda Likerti skaala põhjal, kus 1 tähendas rahulolematust ja 5 rahulolevust. Vastajatest 58 (56%) jäid enda vastusega neutraalseks ehk nad ei osanud võtta konkreetset seisukohta enda rahuloluga. Küll aga selgus vastustest, et rahulolematuid oli 26 ja rahulolevaid 19 inimest. Ühe palli viiest valisid 3 (2,9%) isikut ning kaks palli viiest vastasid 23 (22,3%). Neli palli viiest valisid 16 (15,5%) ja viis palli viiest 3 (2,9%) vastajatest.

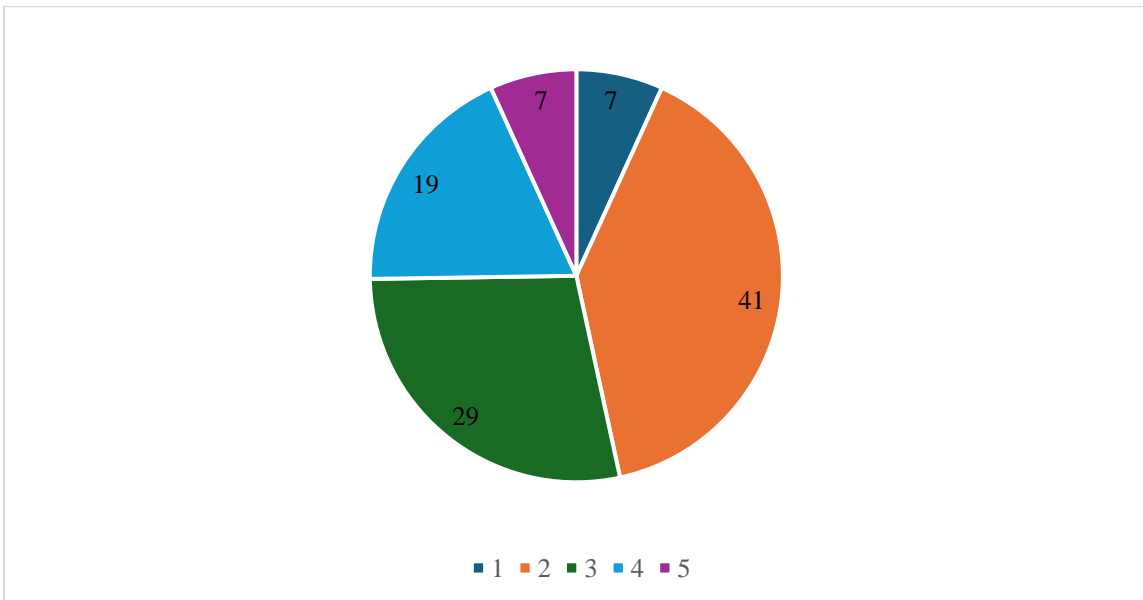
Joonis 7. Ankeetküsimustiku vastanute vastused hetkel kasutatava töövormi rahuloleku kohta (autori koostatud).

Selleks, et uurida välja, milliseid erinevaid tulu maksustamise viise platvormitöö puhul kasutatakse, küsiti küsimuse millist töövormi platvormiteenuse osutamiseks kasutatakse (vt joonis 8). Kuna vastajatest 76 inimest osutab teenust ettevõtte Wolt alt ning seal on lubatud kasutada võlaõiguslepingut või osahingut (vt töö lk 4), vastasid antud küsimusele suurem osa et nemad kasutavad võlaõiguslepingut, selleks oli 58 (56,3%) isikut. Osahingut või ettevõtet töövormina ja maksude maksmiseks kasutavad 13 (12,6%) isikut. Bolt ettevõttes platvormi kaudu teenust osutavad isikud saavad kasutada töövormina kas ettevõtluskontot või olles FIE (vt töö lk 4), seega leidis vastajate seast ettevõtluskonto omajaid 28 (27,1%) ja FIE-sid 4 (3,9%).

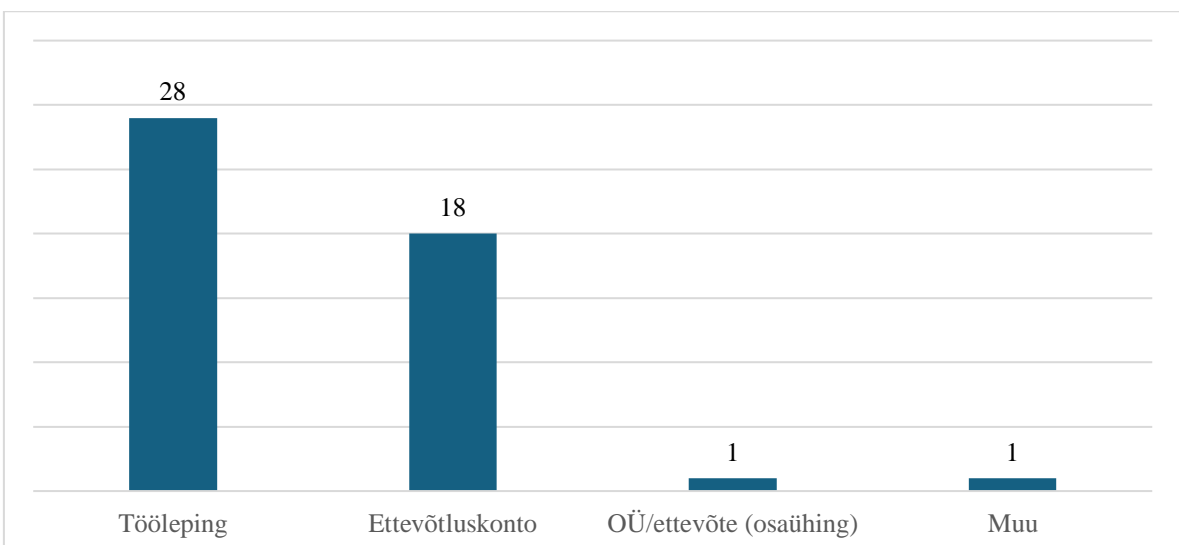
Joonis 8. Ankeetküsimustiku vastanute vastused kasutatava töövormi kohta (autori koostatud)

Küsimuse kas platvormitöötajad on rahul antud töövormiga, mida kasutavad ning kas nad on seeläbi rahul hüvitistega, mida saavad või ei saa (vt joonis 9). Küsimus oli Likerti skaalana, kasutades viie palli süsteemi. Number 1 tähistas rahulolematust ja 5 rahulolevust. Vastustest selgus, et suur osa pole rahul töövormiga, mida nad kasutavad. Rahulolematuid töövormiga leidis kokku 48. Nendest 7 (6,8%) valisid viiest pallist ühe palli, ehk nemad ei ole üldse rahul, viiest pallist kaks valisid 41 (39,8%) inimest. Töövormiga rahulolevaid inimesi oli vastanute seast kokku 26, nendest 19 (18,4%) vastajat valisid viiest pallist nelja, 7 (6,8%) vastajat valisid viiest pallist viis ehk nemad on väga rahul töövormiga, mida kasutavad. Vastanutest jäid neutraalseks 29 (28,2%) isikut, kes valisid viiest pallist keskmise ehk kolm palli.

Joonis 9. Ankeetküsimustiku vastanute vastused hetkel kasutatava töövormi rahuloleku kohta (autori koostatud).

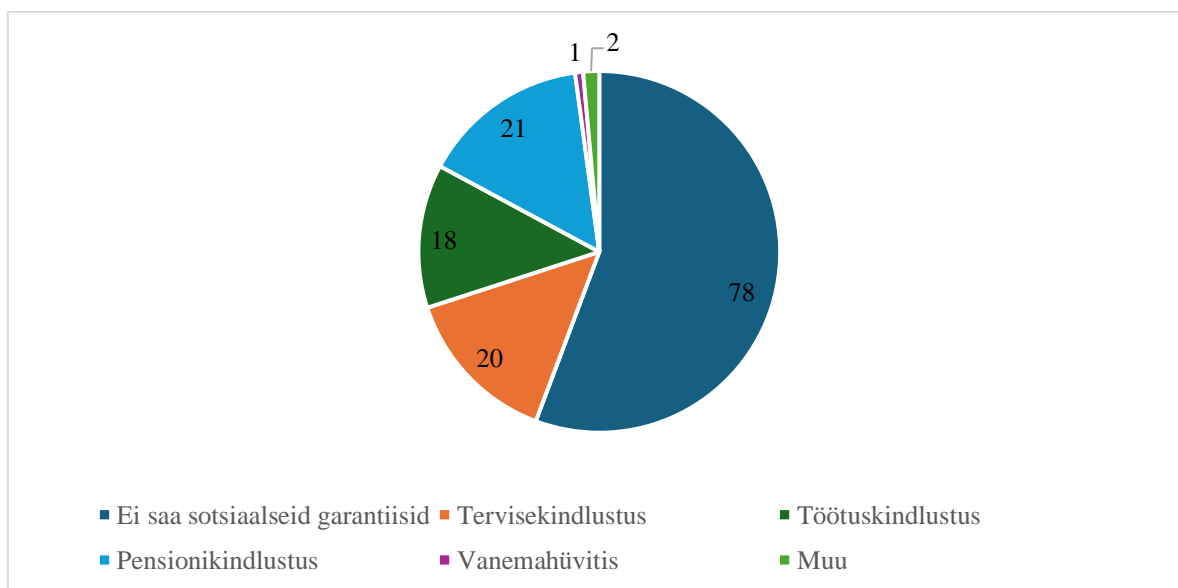
Eelnevale küsimusele järgnes küsimus, mis oli orienteeritud neile, kes vastasid eelmise küsimuse vähem kui kolm palli viiest. Nendelt vastanutelt küsiti, millist töövormi nemad sooviksid, kui nad praeguse töövormiga rahul ei ole (vt joonis 10). Kuna töövormiga rahulolematuid inimesi sai eelmise vastusega kokku 48, vastasid järgmisele küsimusele 48 inimest. Nendest kõige suurem hulk sooviks töölepingut, nende seas oli 28 (58,3%) inimest, 18 (37,5%) inimest sooviks ettevõtluskonto kasutamist ning 1 (2,1%) soovib teenust osutada OÜ või ettevõtte alt. 1 inimene (2,1%) soovib teenust osutada kasutades mingit muud töövormi, mida veel tõenäosusega Eestis üldse ei rakendata. Valikvastustes olid ka variandid võlaõigusleping ja FIE, kuid neid variante ei valitud.

Joonis 10. Platvormitöötajate töövormide ootused (autori koostatud).

Sooviti teada, kas platvormitöötajad sooviksid saada rohkem sotsiaalseid garantiisid platvormi kaudu teenust osutades. Sellepärast küsiti järgmise küsimusena, millega on platvormitöötajad hetkel kasutatava töövormi puhul enim rahul. Valikvastuse üheks variandiks olid hüvitised, mida saadakse, selle valis vaid 1 (1%) inimene. Kõige enam ollakse rahul paindliku tööajaga, selle vastuse variandi valis 98 (95,1%) vastajatest. Variandi, et palk on see, mille puhul ollakse kõige enam rahul, valisid 4 (3,9%) vastajat.

Järgmise küsimusega küsiti platvormitöötajate käest milliseid sotsiaalseid garantiisid nad platvormitöö kaudu saavad (vt joonis 11). Kõige suurem osa vastas, et nemad ei saa sotsiaalseid garantiisid, selleks kujunes 78 (75,7%) inimest. Tervisekindlustust saavad 20 (19,4%) inimest, töötuskindlustust 18 (17,5%) inimest, pensionikindlustust 21 (20,4%) vastanutest ja vanemahüvitist vaid 1 (1%) vastanutest. Valikute seas oli ka variant muu, mille valisid 2 (1,9%), mille alla käivad näiteks kingitused, soodustused jms, mida tööandja või platvorm teenuseosutajale pakub.

Joonis 11. Ankeetküsimustiku vastanute vastused sotsiaalsete garantiide saamise kohta (autori koostatud).

Kuna eelneva küsimusega selgus, et väga suur osa ei saa teenust osutades üldse sotsiaalseid garantiisid, oli järgmine küsimus selle kohta, kas küsimustikule vastajad sooviksid sotsiaalseid garantiisid, millised sotsiaalsed garantiid on nende jaoks olulised ja millised mitte. Küsimusele kas töötuskindlustus on nende jaoks oluline, vastas suurem osa, et jah on, kuna nad soovivad tööd kaotades omale rahalist kindlustunnet, selle vastuse variandi valis 87 (84,5%) inimest. 10

(9,7%) vastanut leidis, et nende jaoks pole töötuskindlustus oluline, kuna kui nad töötuks jäävad, otsivad nad omale kohe uue töökoha. Vastusele ei teadnud vastust 6 (5,8%) vastajatest ja valisid seega variandi ei oska öelda.

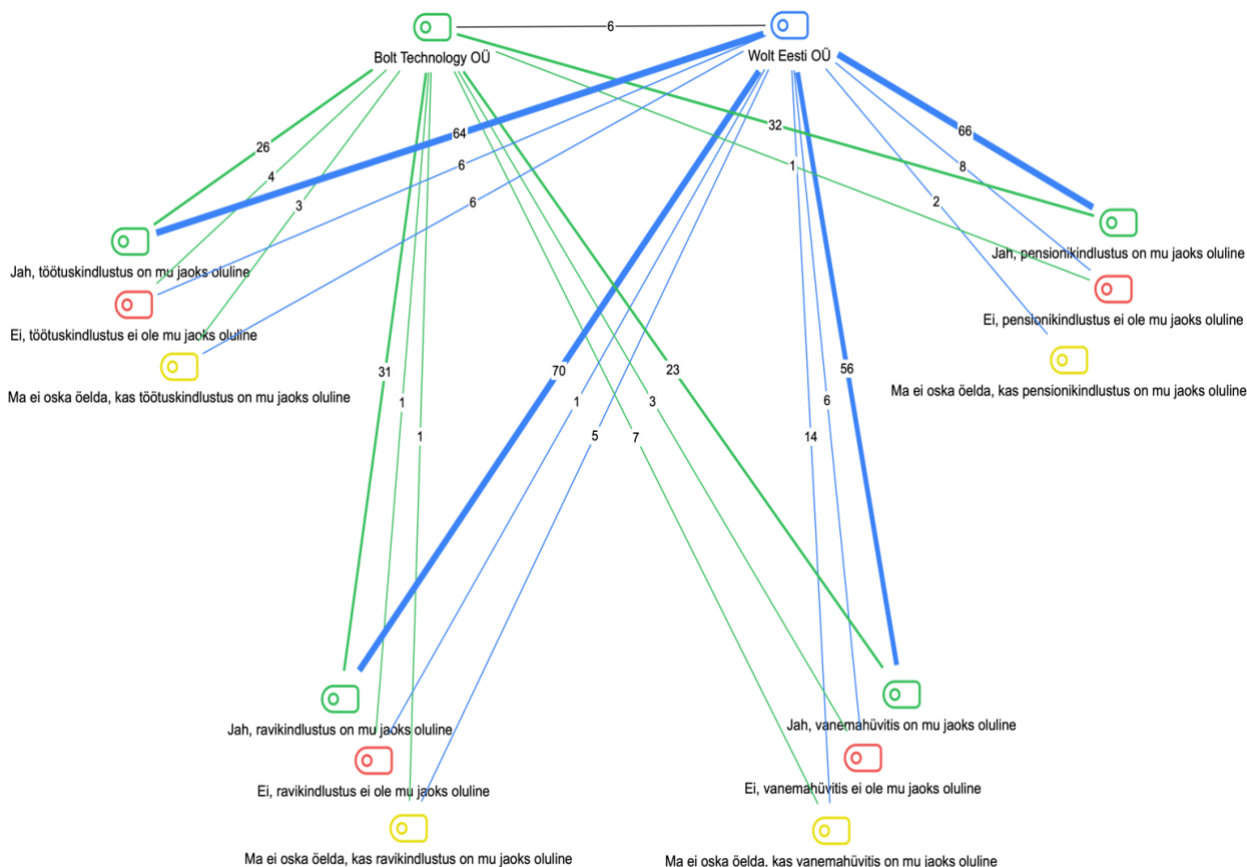
Eelnevale küsimusele järgnes küsimus pensionikindlustuse olulisuse kohta. Vastanute seast 93 (90,3%) jaoks on pensionikindlustus oluline, kuna nad soovivad pensionieas rahalist kindlustunnet. Vastanutest 8 (7,7%) isiku jaoks pole pensionikindlustus oluline, kuna neil on pensionieaks piisavalt raha kõrvale pandud ega näe sellisel sotsiaalsel garantiil eesmärki. 2 (1,9%) isikut ei teadnud küsimusele vastust ning valisid variandi ei oska öelda.

Järgmiseks küsimuseks küsiti kas vanemahüvitis/peretoetus on platvormitöötajate jaoks oluline. Suurem osa, milleks osutus 74 (71,8%), leidis, et on oluline, kuna soovivad pere omades rahalist kindlustunnet ja toetust. Vastanutest 21 (20,4%) inimest ei osanud öelda, kuna nad ei pruugi veel kindlad olla kas omavad kunagi oma pere ja lapsi. Kõige väiksema osakaaluga leidis aset vastus ei, kuna nad ei plaani kunagi lapsi ega pere omada, millele valis vastuste seast 8 (7,8%) isikut.

Küsimustikus küsiti kas ravikindlustus on platvormitöötajate jaoks oluline. Suurem osa vastas, et jah, on küll, kuna soovitakse haigestumise või õnnetuse korral rahalist kindlustunnet, selle vastuse variandi valis 95 (92,2%) inimest. Vastanutest leidis 2 (1,9%) isikut, et ravikindlustus ei ole nende jaoks tähtis, kuna nad ei jää kunagi haigeks, ega nendega ei juhtu kunagi midagi. Vastuste seas oli veel variant ei oska öelda, selle valis 6 (5,8%) isikut.

Joonis 12 kajastab platvormitöötajate ootuseid sotsiaalsetele garantiidele. Joonisel 12 kõige ülemine joon, kus on peal number 6, kajastab isikuid, kes pakuvad teenust korraga sama ettevõtte alt. Joonisel on tähistatud Bolt ettevõtte vastused roheline värvitooniga ning kõige sagedasemad vastused on rasvaste joontega. Ettevõttest Bolt vastas 26 inimest, et nende jaoks on töötuskindlustushüvitis tähtis, 4 jaoks ei ole tähtis ning 3 ei osanud öelda, kas see on nende jaoks oluline või mitte. Bolt-s teenust osutavate inimeste jaoks on ravikindlustushüvitis oluline 31 inimese jaoks, ebaoluline 1 inimese jaoks ja leidis 1 inimene, kes ei osanud vastust öelda. Bolt-st leidis vanemahüvitise olulisena 23 inimest, ebaolulisuse 3 inimest ning 7 inimest ei osanud vastust anda. Bolt-st on 32 isiku jaoks tähtis ja 1 jaoks mittetähtis pensionikindlustushüvitis. Joonisel on Wolt ettevõtte alt teenust osutavate isikute vastused tähistatud sinise värvitooniga. Joonis annab ülevaate, et Wolt-i alt teenust osutavate isikute jaoks omab tähtsust töötuskindlustushüvitise saamine 64 vastaja jaoks, sama hüvitis on

ebaoluline 6 jaoks ja 6 ei osanud öelda, kas see on neile vajalik. Wolt-st leidis 66 isikut, et pensionikindlustushüvitis on oluline sotsiaalne garantii, mida saada, 8 isiku jaoks on ebaoluline ning 2 ei osanud vastust öelda. Wolt-s 56 vastajat leiavad, et vanemahüvitis on neile tähtis, 6 jaoks ei ole antud hüvitis tähtis ning 14 isikut ei osanud öelda. Ebakindlus vastuse andmisele võib tuleneda vanuseklassist, kus ei ole veel pere loomisele mõeldud. Ettevõtte Wolt vastajatest 70 arvavad, et ravikindlustushüvitis on oluline, vaid 1 inimene arvab, et ebaoluline ja 5 inimest ei oska öelda, kas on oluline.

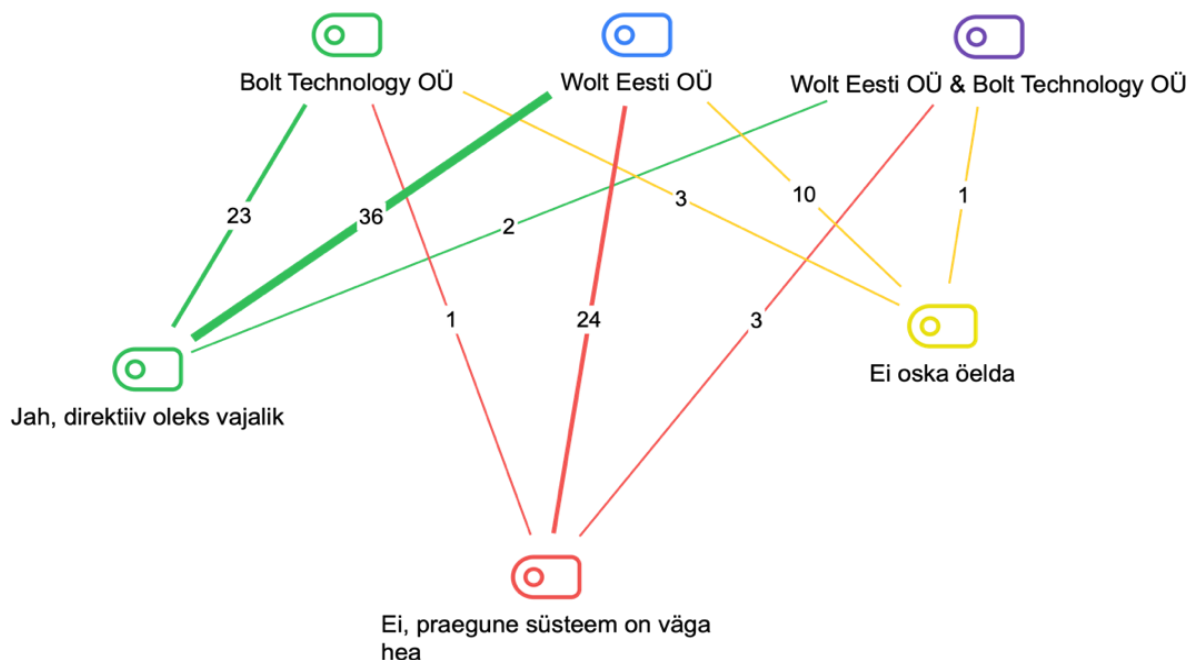
Joonis 12. Platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele ettevõtete lõikes (autori koostatud)

Kuna töös püstitatud uurimisprobleemil on seos Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta, esitati küsimus seoses direktiiviga. Küsimusele kas olete kursis eelnevalt mainitud direktiiviga vastas suurem hulk jah, kelleks oli 60 (58,3%) inimest. Vastanutest 43 (41,7%) inimest ei ole kursis antud direktiiviga.

Teoriale tuginedes oli oluline teada saada, kas platvormitöötajad on kursis Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö

tingimuste ettepanekute kohta ja kas nad suhtuvad antud direktiivi positiivselt. Joonisest 13 nähtub, et küsimusele kas platvormitöötajad suhtuvad direktiivi positiivselt, vastasid jaatavalt kokku 61 vastajat, ettevõttest Wolt 36 isikut ja ettevõttest Bolt 23 isikut. Samaaegselt mõlema ettevõtte alt teenuseosutajaid leidis 2 isikut, kes pooldavad direktiivi ettepanekuid. Jaatavad vastused on joonisel tähistatud rohelise värvitooniga. Direktiivi mittepooldajaid ilmnes kokku 28, Wolt-st leidis 24 isikut ja Bolt-st 1 isik ning üheaegselt mõlemas ettevõttes töötavaid isikuid 3, kes direktiivi ei poolda. Eitavad vastused on joonisel 6 tähistatud punase värvitooniga. 14 (13,6%) vastajat ei osanud öelda, kas nad suhtuvad direktiivi positiivselt või mitte, mis võib tähendada, et näiteks ollakse poolt teatud tingimustega direktiivis. Wolt-st 10 ja Bolt-st 3 ning mõlema ettevõtte alt 1. Ei oska öelda vastused on joonisel tähistatud kollase värvitooniga.

Joonis 13. Platvormitöötajate arvamus direktiivi pooldamisest ettevõtete lõikes (autori koostatud)

Viimaseks küsimuseks esitati küsimus, kas antud direktiivi rakendudes kaaluksid platvormitöötajad lõpetada platvormi vahendusel teenuse osutamise. Vastajatest suurem osa arvab, et direktiiv on vajalik ja aitaks platvormitööd parandada, mislābi saaks teenuseosutajad rohkem sotsiaalseid garantiisid. Seega 50 (48,5%) inimest vastas, et nemad ei kaaluks lõpetada platvormi vahendusel teenuse osutamist ka peale direktiivi rakendumist. Vastajatest 29 (28,2%) inimest leidis, et nemad lõpetaksid platvormi vahendusel teenuse osutamise juhul kui antud direktiiv rakendub. Seda seetõttu, et võib tekkida olukord, kus platvormitöötajad kaotaksid

direktiivi rakendudes rahaliselt rohkem töötasu taseme ülempiiride tõhusa kehtestamise tõttu. 24 (23,3%) inimest ei teadnud vastust antud küsimusele ja valisid variandi, et nad ei oska öelda.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Selles peatükis antakse ülevaate läbiviidud uuringu kohta, tehakse uuringu tulemuste ja teooria põhjal järeldused ja tehakse ettepanekuid valdkonna paremini toimimiseks tulevikus. Lõputöö uuringu eesmärgiks oli välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele, võttes arvesse nende teadlikkuse Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust.

Vastates esimesele uurimisküsimusele (Milliseid töövorme eelistaksid platvormitöötajad kasutada?), saab uuringu põhjal välja tuua, et küsimustikule vastanud 58 platvormitöötajat kasutavad platvormitöö osutamiseks töövormina võlaõiguslepingut, 13 isikut kasutavad OÜ-d või ettevõtet, 28 ettevõtluskontot ja 4 FIE-t. Vastanutest 48 (46%) isikut ehk peaaegu pooled ei ole rahul töövormiga, mida nad teenuse osutamiseks kasutavad. Nendest platvormitöötajatest, kes ei ole praeguse töövormiga rahul, eelistaksid üle poolte, 28 (58,3%) töölepingu kasutamist. Samuti selgus teooriast, et mitmed platvormitöötajad üle Euroopa sooviksid teenust osutades kasutada just töölepingut (vt töö lk 13). Peale töölepingu sooviksid veel mõned platvormitöötajad kasutada ettevõtluskontot, nendeks oli 48 vastajast 18 (37,5%).

Sellest saab teha järelduse, et platvormitöötajad ei ole rahul töövormiga, mida nad kasutavad ning soovivad töölepingut, mis reguleerib nende töötingimused, õigused, kohustused ja sotsiaalse kaitse paremini. Ka teoorias toodi välja, et töölepingu alusel töötamine kaitseb seaduse alusel platvormitöötajate õigusi, kohustusi, stabiilsust, palga suurust ja sotsiaalseid garantiisid (vt töö lk 10-11), kuid osutades teenust näiteks vabakutselisena või võlaõiguslepinguga, ei ole eelnimetatud hüved ja töötingimused garanteeritud.

Kuna Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu peamine eesmärk on olemasolevad töövõtjad liigitada ümber töötajateks (vt töö lk 20), olenemata nende lepingust, mis on tööandjaga sõlmitud, oleks direktiivi vastu võtmine antud platvormitöötajate rahulolematusele töövormide suhtes suureks abiks. Läbi selle saaksid platvormitöötajad õige tööstaatus, mis piiraks vabakutselisena töötamist. See võimaldaks pakkuda platvormitöötajatele kohaldatavaid töö- ja sotsiaalkaitseõiguseid.

Vastates teisele uurimisküsimusele (Millised on platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele?), selgus ankeetküsitlusest saadud vastuste põhjal, et suurem osa vastajatest ei saa platvormi kaudu teenust osutades sotsiaalseid garantiisid, selleks kujunes 78 (75,7%) inimest. Seda sellepärast, et üle poole vastajatest, 81 (78,6%) vastajatest kasutavad platvormitööd kui lisasissetulekut, ehk nemad võivad omada peale platvormitöö veel teisi töökohti, mille tulude põhjal tekivad sotsiaalsed garantiid nagu ravikindlustus, pensionikindlustus, töötuskindlustushüvitis ning vanemahüvitis (vt töö lk 9).

On olemas ka võimalus, et küsitlusele vastajad ei saa üldse sotsiaalseid garantiisid, kuna pakuvad teenust platvormi kaudu lisasissetulekuna ning neil ei ole ka muid tulusid, mille pealt tekiksid sotsiaalsed garantiid. Kuna lisasissetulekuna platvormitööd osutades ei teenita tihtilugu kalendrikuus sissetulekut vähemalt Eesti miinimumpalga ulatuses, mis on 820 eurot (vt töö lk 9), ei saada sotsiaalmaksu miinimumi tasutud, ehk seetõttu ei saa platvormitöötaja vastu sotsiaalse garantiina ravikindlustust ja pensionikindlustust. Ankeetküsimustiku vastuste põhjal selgus, et isegi lisasissetulekuga teenust osutavad platvormitöötajad sooviksid saada sotsiaalseid garantiisid, olenemata nende tööajast- ja mahust.

Vastajatest ainult 23 (22,3%) kasutavad platvormitööd põhisissetulekuallikana. Nendest üle poole, ehk 12 inimest ei ole rahul töövormiga, mida nemad kasutavad ja milliseid sotsiaalseid garantiisid nad seeläbi saavad või ei saa. Platvormitöötajad, kes osutavad teenust põhisissetulekuallikana ja siiski ei saa sotsiaalseid garantiisid leidis kokku 8. Sellest saab järeldada seda, et platvormitöötajad üldiselt pole rahul hetkel kasutusel olevate töövormide ja saadavate sotsiaalsete garantiidega. Samuti andis teooria ülevaate, et mitmed platvormitöötajad ei ole rahul hetkel kehtivate töövormide kasutamise võimalustega (vt töö lk 13), mistõttu jäädakse ilma mitmetest sotsiaalsetest garantiidest (vt töö lk 11).

Küsimustele kas ravikindlustus, pensionikindlustus, töötuskindlustushüvitis ning vanemahüvitis on platvormitöötajate jaoks olulised, vastasid kokkuvõttes suurem enamus, et on. Ankeetküsimustiku vastuste põhjal saab teha järelduse, et platvormitöötajate jaoks on sotsiaalsete garantiide saamine tähtis ja nad soovivad neid rohkem saada. Ka teooriast selgus, et Euroopas tegutsevad platvormitöötajad sooviksid teenust osutada töölepingu kaudu, saamaks sotsiaalsed garantiid ning vähendamaks seeläbi ebakindlad töösuhted (vt töö lk 13).

Vastates kolmandale uurimisküsimusele (Milline on platvormitöötajate teadlikkus ja arvamus Euroopa Komisjoni ettepanekutest?), selgus empiirilise osa analüüsist, et Euroopa Komisjoni

poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekutega on kursis 60 (58,3%) inimest ja ei ole kursis 43 (41,7%) inimest. Kuid olenemata asjaolust, et kõik vastajad polnud antud direktiivist teadlikud, sellest kuulates ja selle eesmärkidega tutvudes (ankeetküsimustikus lisati veebilink antud direktiivile), leidis vastanutest 61 (59,2%) isikut, et direktiiv oleks vajalik ning aitaks parandada platvormitööd. Suurem osa küsimustikule vastajatest arvas, et direktiiv oleks vajalik. Sellest saab teha järelduse, et platvormitöö regulatsioonidega ei olda rahul ja neid tuleks parendada (vt töö lk 20). Ka teoreetiline osa annab ülevaate sellest, et platvormitöötajatel on ebakorrapärased töötingimused, mistõttu on nende palk ebavõrdne (vt töö lk 17) ning seeläbi kaotavad nad sotsiaalkaitse, stabiilsuse ja erinevad hüved (vt töö lk 11).

Vastates tervikuna uurimisprobleemile (Millised hoiakud on Eesti platvormitöötajatel hetkel kehtivate tööregulatsioonide ja Euroopa Komisjoni ettepanekute suhtes?), saab uuringu põhjal välja tuua, et Eestis tegutsevate platvormitöötajate seas esineb rahulolematust pakutavate töövormide kasutamise ja sotsiaalsete garantiide saamisega. Ning väga mitmed Eesti platvormitöötajad pooldavad Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi platvormitöö tingimuste ettepanekute vastu võtmist.

Uuringu tulemuste alusel esitatakse kolm ettepanekut platvormitöö edendamiseks:

1. Kohustada platvormidel pakkuda teenuseosutajatele peale teiste töövormide veel töölepingu kasutamise võimalust, et nende õigused, kohustused ning sotsiaalsete garantiide saamine oleksid seadusega kaitstud;
2. Platvormid võiksid rohkem toetada platvormitöötajaid, korraldades kollektiivläbirääkimisi, kus esineb platvormitöötajatel võimalus üheskoos arutada eelistusi töövormide, töötingimuste ja töökorralduse asjus;
3. Pakkuda võimalust platvormitöötajatel avaldada arvamust Euroopa Komisjoni direktiivist, võttes arvesse nende seisukohti, kuna plaanitav direktiiv mõjutab suurel määral nende tulevikku.

KOKKUVÕTE

Käesoleva töö eesmärk oli välja selgitada platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele, võttes arvesse nende teadlikkuse Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõust. Lõputöö uurimisprobleemiks oli püstitatud küsimus, millised hoiakud on Eesti platvormitöötajatel hetkel kehtivate tööregulatsioonide ja Euroopa Komisjoni ettepanekute suhtes? Uurimisprobleemi täpsustati järgnevate uurimisküsimustega: Milliseid töövorme platvormitöötajad eelistaksid kasutada, millised on platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele, milline on platvormitöötajate teadlikkus ja arvamus Euroopa Komisjoni ettepanekutest. Lõputöö eesmärk sai saavutatud, uurimisülesanded täidetud, uurimisküsimustele ja uurimisprobleemile leiti vastused.

Teoreetiliste lähtekohtade ning uuringu tulemustega saadi vastus esimesele uurimisküsimusele (Milliseid töövorme platvormitöötajad eelistaksid kasutada), selgus asjaolu, et Eesti platvormitöötajad soovivad platvormitööd osutada töölepingu alusel, et nende õigused ja kohustused oleksid seadustega kaitstud ning et nad saaksid seeläbi kätte õiglaselt ära teenitud sotsiaalsed garantiid. Peale töölepingu soovitakse veel kasutada ettevõtluskontot, see tuleneb sellest, et selle kasutamist pakub vaid Bolt. Seega soovivad ka Wolt-i teenuseosutajad ettevõtluskonto kasutamise võimalust.

Saadi vastus teisele uurimisküsimusele (Millised on platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele), platvormitöötajate jaoks on sotsiaalsete garantiide saamine oluline ja see on nende jaoks probleemne koht, kuidas praeguse süsteemiga nendeks ilma jäädakse. Platvormitöötajate õigused ei ole ka ühegi seaduse alusel kaitstud, seega ei ole millegi alusel antud olukorda vaidlustada.

Leiti vastus kolmandale uurimisküsimusele (Milline on platvormitöötajate teadlikkus ja arvamus Euroopa Komisjoni ettepanekutest), selgus, et Euroopa Komisjoni direktiivi ettepanekutega on kursis väga mitmed platvormitöötajad. Ettepanekuid pooldab suurem osa platvormi kaudu teenust osutavaid isikud. Pooldajate seas on isegi platvormitöötajad, kes ei olnud antud ettepanekutega kursis, kuid küsitluses avatud lingi kaudu sellega tutvudes, kiitsid ettepanekud heaks.

Saadi vastus uurimisprobleemile tervikuna - Eesti mitmed platvormitöötajad ei ole rahul hetkel kehtivate töötingimuste, töövormidega ega ka sotsiaalsete garantiide saamisega. Suurem osa platvormitöötajatest on kursis Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa

Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta ning antud direktiivi vastu võtmist kiidetakse heaks.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitati kolm uurimisülesannet. Esimene uurimisülesanne oli anda teoreetiliste allikate põhjal ülevaade sotsiaalsete garantiide ning erinevate töövormide tekkimisest, selgitada lahti platvormi ning platvormitöö olemus ja analüüsida platvormitöötajate töötingimusi erinevates Euroopa Liidu riikides. Teoreetilisele osale tuginedes selgus, et platvormitöö on viimastel aastatel arenenud väga kiirel moel, seda iseloomustab lihtsus ja paindlikkus. Platvormid toimivad tehnoloogia abil, millel esinevad nii positiivseid, kui ka negatiivseid külgi. Eestis võib platvormitööd osutada nii töölepingu, võlaõiguslepingu, äriühingu vahendusel, FIE-na, kui ka vabakutselisena ning sotsiaalsed garantiid tekkivad seaduse alusel.

Selgus, et teistes Euroopa Liidu riikides, näiteks Hispaanias ning Portugalis on platvormitöötajate tööregulatsioonid korrapärased. Saksamaal ja Rumeenias on platvormitöötajate tööregulatsioonid jäetud tähelepanuta. Prantsusmaal ja Itaalias tegeletakse töötingimuste parandamisega.

Teine uurimisülesanne oli selgitada välja empiirilise uuringuga platvormitöötajate ootused tööregulatsioonidele ja arvamus Euroopa Komisjoni direktiivist. Uuringuga selgus asjaolu, et Eesti platvormitöötajad sooviksid kasutada teenuse osutamiseks töölepingut, mida hetkel ei paku nii Bolt ega Wolt ning samuti soovivad platvormitöötajad saada rohkem sotsiaalseid garantiisid. Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekuid pooldavad üle poolte uuringu küsitlavad.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli teooria ja uuringu sünteesi tulemusena teha järeldused ja ettepanekud platvormitöötajate tööregulatsioonide parendamiseks. Teooriale ja uuringu tulemustele tuginedes tehti järgnevad ettepanekud (vt töö lk 36):

1. Kohustada platvormidel pakkuda teenuseosutajatele peale teiste töövormide veel töölepingu kasutamise võimalust, et nende õigused, kohustused ning sotsiaalsete garantiide saamine oleksid seadusega kaitstud;
2. Platvormid võiksid rohkem toetada platvormitöötajaid, korraldades kollektiivläbirääkimisi, kus esineb platvormitöötajatel võimalus üheskoos arutada eelistusi töövormide, töötingimuste ja töökorralduse asjus;
3. Pakkuda võimalust platvormitöötajatel avaldada arvamust Euroopa Komisjoni direktiivist, võttes arvesse nende seisukohad, kuna plaanitav direktiiv mõjutab suurel määral nende tulevikku.

Antud teemat saab edasi arendada tehes suurema sihtgrupi raames uuring, millega uuritakse kogu Euroopa Liidu riikide platvormitöötajate arvamusi ning soove platvormitöö kohaldamise osas, et saada põhjalikum ülevaade platvormitöötajate tööregulatsioonidest ning eelistustest. Teine võimalus teema arendamiseks oleks uuringule lisada juurde küsimused maksustamisega seonduvate probleemide osas ja uurida kas platvormitöötajatel on tekkinud probleeme seoses ebatäpsete arvestustega tulu maksustamisel.

SUMMARY

The title of the thesis paper is „Platform workers' expectations of labor regulations in Estonia“. The paper is written in Estonian and the author wrote it for a bachelor thesis in the Estonian Academy of Security Sciences. The author refers to 73 sources.

The aim of the thesis was to find out and clarify platform employees' expectations of work regulations, taking into account their awareness of proposals for platform work conditions with the directive of the European Parliament and the Council issued by the European Commission in 2021 and making proposals for better functioning in the future.

The research problem of the thesis was: what is Estonian platform workers opinion about the currently valid labor regulations and the proposals of the European Commission?

To find the solution to the research problem, the author of the thesis wrote 3 research questions:

1. Which form of work would platform employees prefer to use?
2. What are platform workers' expectations for social guarantees?
3. What is the awareness and opinion of the platform employees about the proposals of the European Commission?

In order to fulfil the aim of the thesis in the theoretical part the author gave an overview of the possibilities of taxation for platform workers income. The first chapter explains the emergence of social guarantees and different forms of work. The second chapter explains the concept of a platform and how it works and is used in platform workers everyday life. The second chapter tells how the platform employees do their work and how is technology involved there. The last chapter describes the practice of selected European Union countries in taxing platform income and its alignment with the proposals of the European Commission.

The author conducted a survey which was answered by platform workers from Bolt and Wolt companies. In the survey there were questions asked about social guarantees, taxation and working conditions. The questionnaire in English is shown in the extras on the page 54. It turned out that many platform workers in Estonia are not satisfied with the currently valid working conditions, work forms, nor with the social guarantees that they receive too little when providing the service. Author made recommendations for the future of platform work.

The aim of the thesis was fulfilled. The answer was received that the majority of platform workers are not satisfied with the current work regulations and want changes. Most of them are familiar with the European Parliament and Council directive on the proposals for the conditions of platform work and favor it.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Babbie, E. R., 2013. *The practice of social research*. 13. Edition. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning.

Bolt, 2024a. *Eesti kulleritaotluse vorm*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://courier.bolt.eu/estonia-estonian-form> [Kasutatud 10.03.2024].

Bolt, 2024b. *Bolt üldtingimused juhtidele*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://bolt.eu/et-ee/legal/terms-for-drivers/> [Kasutatud 10.03.2024].

Boutueil, V. & Aguilera, A., 2018. *Impacts and Challenges for Developing Countries*. *Unpublished*. France: HAL.

Brancati, U., Pesole, A. & Fernández-Macías, E., 2020. New evidence on platform workers in Europe. *Results from the second COLLEEM survey*, pp. 1-72.

Broughton, A., Green, M., Rickard, C., Swift, S., Eichhorst, W., Tobsch, V. & Tros, F., 2016. Precarious employment in Europe: *Patterns, trends and policy strategies*. Study. Brussels: European Parliament Directorate General for Internal Policies, 22.

Calder, J., 1998. Survey research methods. *Medical Education*, 32(6), pp. 636–652.

Cefaliello, A., 2023. An Occupational Health and Safety Perspective on EU Initiatives to Regulate Platform Work: Patching up Gaps or Structural Game Changers? *Journal of work health and safety regulation*, 1(1), pp. 117-137.

Čiković, K.F., Keček, D. & Smoljić, M., 2022. exploring the efficiency of platform economy: a prisma compliant systematic review of data envelopment analysis applications. *UTMS Journal of Economics*, 13(2) pp. 236-248.

Dieuaide, P. & Azaïs, C., 2020. Platforms of work, labour, and employment relationship: The grey zones of a digital governance. *Frontiers in sociology*, 5, pp. 1-14.

Cîmpan, I., Crișan, E.L., Salanță, I.I. & Mihăilă, A.A., 2022. Digital Platforms Business Models. *Revista de Management Comparat International*, 23(5), pp. 612-629.

Daugareilh, I., 2021. Social protection and the platform economy: The anomalous approach of the French legislator. *International Social Security Review*, 74(3-4), pp. 85-109.

De Groen, W.P., Kilhoffer, Z., Lenaerts, K. & Mandl, I., 2018. *Employment and working conditions of selected types of platform work*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2018/employment-and-working-conditions-selected-types-platform-work> [Kasutatud 01.04.2024]

De Stefano, V., 2015. The rise of the just-in-time workforce: On-demand work, crowdwork, and labor protection in the gig-economy. *Comp. Labor Law & Pol'y Journal.*, 37, pp. 471-504.

Koppel, K., 2024. *Eesti muutis toidukullereid puudutava EL-i direktiivi osas ootamatult meelt. ERR*, [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.err.ee/1609279224/eesti-muutis-toidukullereid-puudutava-el-i-direktiivi-osas-ootamatult-meelt> [Kasutatud 18.03.2024].

Eurofound, 2020. *Back to the future: Policy pointers from platform work scenarios*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/2020/back-future-policy-pointers-platform-work-scenarios> [Kasutatud 11.02.2024].

Eurofound, 2018. *Platform work: types and implications for work and employment - literature review*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.eurofound.europa.eu/system/files/2019-12/wpef18004.pdf> [Kasutatud 11.02.2024].

Euroopa Komisjon, 2021. *Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv platvormitöö tingimuste parandamise kohta*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0762> [Kasutatud 28.10.2023].

Euroopa Komisjon, 2018. *Platform Workerks in Europe Evidence from the COLLEEM Survey*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC112157> [Kasutatud 16.12.2023].

European Parliament, 2017. *The Social Protection of Workers in the Platform Economy*. [Võrgumaterjal] Leitav: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU\(2017\)614184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/614184/IPOL_STU(2017)614184_EN.pdf) [Kasutatud 11.02.2024].

FES, 2022. *Online Platforms, Platform Work and Platform Workers in Portugal, Romania, Spain and Germany: What can we learn from each other?* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://futureofwork.fes.de/news-list/e/online-platforms-platform-work-and-platform-workers-in-portugal-romania-spain-and-germany-what-can-we-learn-from-each-other> [Kasutatud 29.12.2023].

FES, 2023. *Online Platforms, Platform Work and Platform Workers in France, Greece, Italy and Germany: What can we learn from each other?* [Võrgumaterjal] Leitav: <https://futureofwork.fes.de/news-list/e/platform-work-in-france-greece-italy-and-germany> [Kasutatud 01.01.2024].

Flick, U., 2009. *An Introduction to Qualitative Research*. London, California, New Dehli, Singapore: SAGE Publications Ltd.11

Garben, S., 2019. The regulatory challenge of occupational safety and health in the online platform economy. *International Social Security Review*, 72(3), pp. 95-112.

Graessley, S., Horak, J., Kovacova, M., Valaskova, K. & Poliak, M., 2019. Consumer attitudes and behaviors in the technology-driven sharing economy: Motivations for participating in collaborative consumption. *Journal of Self-Governance and Management Economics*, 7(1), pp. 25-30.

Gregory, K. & Maldonado, M. P., 2020. Delivering Edinburgh: Uncovering the digital geography of platform labour in the city. *Information, Communication & Society*, 23(8), pp. 1187-1202.

Hau, M.F. and Savage, O.G., 2023. Building coalitions on Facebook: 'social media unionism' among Danish bike couriers. *New Technology, Work and Employment*, 38(3), pp. 529-547.

Healy, J., Nicholson, D. and Pekarek, A., 2017. Should we take the gig economy seriously?. *Labour & Industry: A journal of the social and economic relations of work*, 27(3), pp. 232-248.

Herzmann, J., 2015. *Jagamismajanduse toimimine kasutajalt kasutajale veebikeskkondade näitel*. Magistritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Holcomb, Z.-C., 2017. *Fundamentals Of Descriptive Statistics*. 1. edition. New York: Routledge.

Hurwitz, J., Nugent, A., Halper, F. & Kaufman, M., 2013. *Big Data for Dummies*. Hoboken: John Wiley & Sons.

Inversi, C., 2023. Reconsidering Working Time Regulation for the Protection of Platform Workers' Health and Safety. *Journal of work health and safety regulation*, 1(1), pp. 138-154.

IPS, 2023. *Platform workers need stronger legal protection*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.ips-journal.eu/work-and-digitalisation/platform-workers-need-stronger-legal-protection-6469/> [Kasutatud 29.12.2023].

Jean Lee, S. K., 1992. Quantitative versus qualitative research methods—Two approaches to organisation studies. *Asia Pacific Journal of Management*, 9, pp. 87-94.

Jones, D. K., 2007. Taxation of Profit Interests and the Reverse Mancur Olson Phenomenon. *Cap. UL Rev.*, 36, pp. 852-881.

Juracka, D., Valaskova, K. & Janoskova, K., 2023. Sharing Economy as Unconventional Alternative to Traditional Transport Services. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 11(4), pp. 338-351.

Kim, M. J., 2019. Benefits and concerns of the sharing economy: economic analysis and policy implications. *KDI Journal of Economic Policy*, 41(1), pp. 15-41.

Lim, W. M., 2020. The sharing economy: A marketing perspective. *Australasian marketing journal*, 28(3), pp. 4-13.

MacEachen, E., Meyer, S.B., Majowicz, S., Hopwood, P., Crouch, M., Amoako, J., Jahangir, Y.T., Durant, S. & Ilic, A., 2022. Perceived COVID-19 health and job risks faced by digital platform drivers and measures in place to protect them: A qualitative study. *American Journal of Industrial Medicine*, 65(9), pp. 731-742.

Maksu- ja Tolliamet, 2023a. *Platvormi kaudu teenitud tulu*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/platvormi-kaudu-teenitud-tulu> [Kasutatud 29.12.2023].

Maksu- ja Tolliamet, 2023b. *Töötuskindlustusmakse*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/tootuskindlustusmakse> [Kasutatud 01.01.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2023c. *Maksumäärad*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/maksumaarad> [Kasutatud 01.01.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2023d. *Füüsilisest isikust ettevõtjale (FIE)*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/ariklient/registreerimine-ettevotlus/ettevotjale/fuusilisest-isikust-ettevotjale-fie/sotsiaalmaksu-avansilised-maksed> [Kasutatud 01.01.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2023e. *Platvormide kaudu teenitud tulu kohta hakatakse MTA-le andmeid edastama*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/uudised/platvormide-kaudu-teenitud-tulu-kohta-hakatakse-mta-le-andmeid-edastama> [Kasutatud 11.02.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2023f. *Miks tasub makse maksta*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/eraklient/e-teenused-maksutarkus/maksu-ja-tollitarkus/miks-tasub-makse-maksta> [Kasutatud 23.03.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2024a. *Ettevõtluskonto*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/eraklient/maksud-ja-tasumine/maksustatavad-tulud/ettevotluskonto> [Kasutatud 10.03.2024].

Maksu- ja Tolliamet, 2024b. *Kohustusliku kogumispensioni makse*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/ariklient/maksud-ja-tasumine/tulumaks-ja-sotsiaalmaks/kohustusliku-kogumispensioni-makse> [Kasutatud 24.03.2024].

Manyika, J., Lund, S., Bughin, J., Robinson, K., Mischke, J. & Mahajan, D., 2016. *Independent-Work-Choice-necessity-and-the-gig-economy*. McKinsey Global Institute. pp. 1-148.

Medne, A. & Medne-Jēkabsone, S., 2015. Enterprise income tax and social insurance mandatory contributions of small enterprises in a changing environment in post crisis latvia. *Acta Prosperitatis*, 6, pp. 1-161.

Miežienė, R., Blažienė, I. and Gruževskis, B., 2022. To be or not to be a platform worker? Lithuanian case in the context of EU countries. *Business: Theory and Practice*, 23(2), pp. 456-466.

Millán, J.M., Hessels, J., Thurik, R. & Aguado, R., 2013. Determinants of job satisfaction: a European comparison of self-employed and paid employees. *Small business economics*, 40, pp. 651-670.

Mirosławski, T., 2023. Platform work as a manifestation of a new form of employment in the era of the fourth industrial revolution. *Z Problematyki Prawa Pracy i Polityki Socjalnej*, 4(21), pp. 1-17.

Pesole, A., Brancati, U., Fernández-Macías, E., Biagi, F. & González Vázquez, I., 2018. Platform workers in Europe. *Luxembourg: Publications Office of the European Union*, pp. 1-65.

Perehivitise seadus (2016) RT I, 06.07.2023, 62.

Rai, N. & Thapa, B., 2015. A study on purposive sampling method in research. *Kathmandu: Kathmandu School of Law*, 5(1), pp. 1-12.

Rasinger, S.-M., 2013. *Quantitative research in linguistics: An introduction*. 2. edition. London: A&C Black.

*Ravikindlustuse seadus*¹ (2002) RT I, 15.12.2023, 5.

Renn, A., 2021. *Jagamismajandus ja tarbijate valikuid mõjutavad tegurid sõidujagamisteenuse näitel*. Bakalaureusetöö. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool.

*Riikliku pensionikindlustuse seadus*¹ (2001) RT I, 14.12.2023, 7.

Sarma, S.K., 2015. Qualitative research: Examining the misconceptions. *South Asian Journal of Management*, 22(3), pp. 176-191.

Sibul, S., 2018. *Jagamismajanduse regulatsiooni rakenduslikud probleemid transpordi valdkonna näitel*. Lõputöö. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Sotsiaalmaksuseadus (2000) RT I, 21.11.2023, 4.

Sotsiaalministeerium, 2022. *Platvormitöö tegijate organiseerumine Eestis*. [Võrgumaterjal] Leitav: [Platvormitöö tegijate organiseerumine Eestis](#) [Kasutatud 30.10.2023].

Stratton, S. J., 2021. Population research: convenience sampling strategies. *Prehospital and disaster Medicine*, 36(4), pp. 373-374.

Taherdoost, H., 2016. Sampling methods in research methodology; How to choose a sampling technique for research. *How to choose a sampling technique for research*, 5(2), pp. 17-27.

Tervisekassa, 2023. *Kontrolli oma ravikindlustuse kehtivust*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.tervisekassa.ee/blogi/kontrolli-oma-ravikindlustuse-kehtivust> [Kasutatud 24.03.2024].

Tervisekassa, 2024. *Ravikindlustus oma töötajale*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.tervisekassa.ee/tooandjale/ravikindlustus-oma-tootajale> [Kasutatud 24.03.2024].

Tusińska, M., 2023. Motives and expectations of platform workers in Poland. *Ekonomia i Prawo. Economics and Law*, 22(2), pp. 385-398.

Vallistu, J., 2023. Digital social security accounts for platform workers: The case of Estonia's entrepreneur account. *International Social Security Review*, 76(3), pp. 3-24.

Vasyurenko, L., Kuksa, I., Danylenko, V., Ostashova, V., Kysliuk, L., Naholiuk, O. & Sukhoruchenko, M., 2021. Modeling financial supply of state social expenditures: The Human-Center tax principle. *International Journal of Supply and Operations Management*, 8(4), pp. 370-380.

Wolt, 2024. *Lepingutüübid*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://woltpartner.ee/et/lepingud#types> [Kasutatud 10.03.2024].

Zhou, L. and Wang, C., 2022. Innovation of platform economy business model driven by BP neural network and artificial intelligence technology. *Computational Intelligence and Neuroscience*, Special issue, pp. 1-13.

*Äriseadustik*¹ (1995) RT I, 06.07.2023, 131.

TABELITE JA JOONISTE LOETELU

Joonis 1. sotsiaalsete garantiide teke (Vasyurenko, <i>et al.</i> , 2021, p. 372; Medne & Medne-Jėkabsone, 2015, pp. 94-96; autori koostatud)	8
Joonis 2. Platvormi ja teenuseosutaja vaheline suhe (Dieuaide & Azaīs, 2020, pp. 2-3; autori koostatud)	12
Joonis 3. Platvormitöö toimimine (Tusińska, 2023, p. 386; Maksu- ja Tolliamet, 2023d; autori koostatud)	17
Joonis 4. Ankeetküsimustiku vastanute vastused soo ja vanuse kohta (autori koostatud).	25
Joonis 5. Ankeetküsimustiku vastanute vastused millises ettevõttes ja millist teenust osutatakse (autori koostatud).	26
Joonis 6. Ankeetküsimustiku vastanute vastus sissetuleku tüübi ja platvormi vahendusel teenuse osutamise staaži kohta (autori koostatud).	27
Joonis 8. Ankeetküsimustiku vastanute vastused kasutatava töövormi kohta (autori koostatud)	28
Joonis 9. Ankeetküsimustiku vastanute vastused hetkel kasutatava töövormi rahuloleku kohta (autori koostatud).	29
Joonis 10. Platvormitöötajate töövormide ootused (autori koostatud).	29
Joonis 11. Ankeetküsimustiku vastanute vastused sotsiaalsete garantiide saamise kohta (autori koostatud).	30
Joonis 12. Platvormitöötajate ootused sotsiaalsetele garantiidele ettevõtete lõikes (autori koostatud)	32
Joonis 13. Platvormitöötajate arvamus direktiivi pooldamisest ettevõtete lõikes (autori koostatud)	33

Lisa 1. Ankeetküsitluse küsimused eesti keeles

Platvormitöötajate ootused maksustamisele, töötingimustele ja sotsiaalsetele garantiidele Eestis

Tere! Mina olen Viktoria Vissor. Õpin Sisekaitseakadeemias tolli ja maksunduse erialal kolmandal kursusel, mistõttu olen kirjutamas oma lõputööd seoses platvormitööga.

Aastal 2021 tegi Euroopa Komisjon ettepaneku Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviks platvormitöö tingimuste kohta. Ettepanek hõlmab soovitusi platvormitöö maksustamiseks ning selle eesmärk on tagada, et platvormidel töötavad inimesed saaksid õige tööalase staatuse, juurdepääsu töö- ja sotsiaalkaitseõigustele. Lisaks soovitakse suurendada platvormitöö arengute läbipaistvust, jälgitavust ja üldsuse teadlikkust sellest.

Sellega seoses vajan platvormitöötajate abi küsimustiku täitmisega, mille vastused aitaksid minu lõputöö uuringule kaasa. Uuritavateks on Bolt ja Wolt platvormi vahendusel teenust pakuvad taksojuhid ja toidukullerid. Küsimustikule vastamine võtab aega umbes 3 minutit ja on anonüümne, vastajate andmeid ei koguta.

Ankeetküsimustiku küsimused (küsimused on kinnised)

1. Teie sugu?
  - a) Naine
  - b) Mees
  - c) Muu
2. Teie vanus?
  - a) 18-25
  - b) 26-30
  - c) 31-39
  - d) 40-55
  - e) 55+
3. Millise ettevõtte kaudu Te teenust osutate?
  - a) Wolt Eesti OÜ
  - b) Bolt Technology OÜ
4. Mis teenust Te pakute?
  - a) Toidukuller

- b) Taksojuht
5. Kui pikalt olete platvormi kaudu teenust osutanud?
- 0-3 aastat
  - 4-6 aastat
  - 6+ aastat
6. Kas platvormitöö on Teie põhisissetulek või lisasissetulek?
- Põhisissetulek – muud tulud puuduvad
  - Lisasissetulek – saan ka lisaks teisi tulusid, mille põhjal tekib ravikindlustus ja muud sotsiaalsed garantiid (pensioi, vanemahüvitis jne)
7. Kas te olete rahul hetkel kehtivate töötingimustega? (Näiteks kui palju tulumaksu maksate, kas saate riikliku pensionikindlustust, kas saate teenust osutades muid soodustusi/kingitusi jne)

	1	2	3	4	5	
Ei ole rahul	☐	☐	☐	☐	☐	Olen väga rahul

8. Millist töövormi platvormiteenuse osutamiseks kasutate?
- Võlaõigusleping (otsene leping platvormi vahendajaga)
  - Ettevõtluskonto
  - FIE (füüsilisest isikust ettevõtja)
  - OÜ/ettevõtte (osühing)
  - Muu
9. Kas olete rahul töövormiga, mida kasutate? (Kas olete rahul hüvitistega mida saate/ei saa seda töövormi kasutades?)

	1	2	3	4	5	
Ei ole rahul	☐	☐	☐	☐	☐	Olen väga rahul

10. Kui vastasite eelmise küsimuse vähem kui 3 palli, siis millist töövormi sooviksite?
- Tööleping
  - Võlaõigusleping (otsene leping platvormi vahendajaga)
  - Ettevõtluskonto
  - FIE (füüsilisest isikust ettevõtja)
  - Muu
11. Millega olete hetkel kasutatava töövormi puhul enim rahul?

- a) Paindlik tööaeg ehk millal töötan ja millal puhkan
  - b) Hüvitised, mida saan (pension, vanemahüvitis, tervisekindlustus jms)
  - c) Palk
12. Milliseid sotsiaalseid garantiisid Te saate platvormitöö kaudu?
- a) Ravikindlustus/tervisekindlustus
  - b) Töötuskindlustus
  - c) Pensionikindlustus
  - d) Vanemahüvitis/peretoetus
  - e) Ei saa sotsiaalseid garantiisid
  - f) Muu (muud kingitused ja soodustused)
13. Kas töötuskindlustus on Teie jaoks oluline?
- a) Jah, kuna soovin tööd kaotades kindlustunnet
  - b) Ei, kuna kui jään töötuks, otsin kohe uue töökoha
  - c) Ei oska öelda
14. Kas pensionikindlustus on Teie jaoks oluline?
- a) Jah, kuna pensionieas on olemas rahaline kindlustunne
  - b) Ei, kuna mul on piisavalt raha pensionieaks kõrvale pandud
  - c) Ei oska öelda
15. Kas Teie jaoks on vanemahüvitis/peretoetus oluline?
- a) Jah, kuna soovin tunda rahalist kindlustust pere omades.
  - b) Ei, kuna ma ei plaani kunagi lapsi/pere saada
  - c) Ei oska öelda
16. Kas ravikindlustus on Teie jaoks oluline?
- a) Jah, soovin haigestudes/õnnetuse korral kindlustunnet
  - b) Ei, kuna ma ei jää kunagi haigeks, ega minuga ei juhtu midagi
  - c) Ei oska öelda
17. Kas olete kursis Euroopa Komisjoni poolt aastal 2021 välja tulnud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga platvormitöö tingimuste ettepanekute kohta? (Direktiiv koosneb Euroopa Komisjoni ettepanekutest platvormitöö tingimuste reguleerimiseks, eesmärgiga tagada platvormidel töötavatele inimestele õiglase tööalane staatus ja juurdepääs sotsiaalkaitsele) Direktiiv on leitav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0762>
- a) Jah
  - b) Ei

18. Kas suhtute direktiivi positiivselt? Kas tunnete, et plaanitav direktiiv on vajalik? (Isegi kui see tähendab hüvitiste saamise jaoks rohkem maksude maksmist)
- a) Jah, direktiiv oleks vajalik
  - b) Ei, praegune süsteem on väga hea
  - c) Ei oska öelda
19. Kas direktiivi rakendudes kaaluksite lõpetada platvormi vahendusel teenuse osutamise?
- a) Jah, kuna kaotaksin siis rahaliselt rohkem (maksud võivad olla kõrgemad või palk madalam)
  - b) Ei, kuna direktiiv aitaks platvormitööd parandada (saaksin rohkem sotsiaalseid garantiisid ja hüvesid)
  - c) Ei oska öelda

Lisa 2. Ankeetküsitluse küsimused inglise keeles

Platform workers expectations of taxation, working conditions and social guarantees in Estonia

Hello! My name is Viktoria Vissor. I am a third-year student at the Estonian Academy of Security Sciences majoring in customs and taxation, which is why I am writing my thesis relates to platform work.

In 2021, the European Commission proposed a directive of the European Parliament and the Council on the conditions of platform work. The proposal includes recommendations for the taxation of platform work and aims to ensure that people working on platforms get the right employment status, access to labor and social protection rights. In addition, they want to increase the transparency, traceability and public awareness of platform work developments.

In this regard, I need the help of platform workers to fill out a questionnaire, the answers of which would contribute to my thesis research. Those under investigation are taxi drivers and food couriers who provide services through the Bolt and Wolt platforms. Answering the questionnaire takes about 3 minutes and is anonymous, the respondents' data is not collected.

Questionnaire questions (questions are closed)

1. Your gender?
  - a) Female
  - b) Male
  - c) Other
2. Your age?
  - a) 18-25
  - b) 26-30
  - c) 31-39
  - d) 40-55
  - e) 55+
3. Through which company do you provide service?
  - a) Wolt Eesti OÜ
  - b) Bolt Technology OÜ
4. What service do you provide?
  - a) Food courier

- b) Taxy driver
5. How long have you been providing service through the platform?
- a) 0-3 years
  - b) 4-6 years
  - c) 6+ years
6. Is platform worm your main income or additional income?
- a) Main income – no other incomes
  - b) Additional income – I also receive other incomes, on the basis of which health insurance and other social guarantees arise (pension, parental benefit, etc).
7. Are you satisfied with the current working conditions? (For example, how much income tax do you pay, do you receive state pension insurance, do you receive other benefits/gifts for providing the service, etc).

	1	2	3	4	5	
I am not	☐	☐	☐	☐	☐	I am very
satisfied						satisfied

8. What form of work do you use to provide the platfrom service?
- a) Debt law agreement (direct agreement with platform)
  - b) Business account
  - c) FIE (individual entrepreneur/self-employed)
  - d) OÜ/company (private limited company)
  - e) Other
9. Are you satisfied with the working form that you use? (are you satisfied with the benefits you get/don't get from that working form?)

	1	2	3	4	5	
I am not	☐	☐	☐	☐	☐	I am very
satisfied						satisfied

10. If you answered less than 3 points to the previous question, what form of work would you like?
- a) Employment contract
  - b) Debt law agreement (direct agreement with platform)
  - c) FIE (individual entrepreneur)
  - d) OÜ/company (private limited company)

- e) Other
11. What are you most satisfied with in the form of work you are currently using?
    - a) Flexible working hours, I choose when I work and when I rest
    - b) Benefits I receive (pension, parental benefit, health insurance, etc.)
    - c) Paycheck
  12. What social guarantees do you get through platform work?
    - a) Health insurance
    - b) Unemployment insurance
    - c) Pension insurance
    - d) Parental allowance/family allowance
    - e) I don't get social guarantees
    - f) Other (other gifts and discounts)
  13. Is unemployment insurance important to you?
    - a) Yes, because I want security when I lose my job
    - b) No, because if I become unemployed, I will immediately look for a new job
    - c) Hard to say
  14. Is pension insurance important to you?
    - a) Yes, because there is financial security in retirement
    - b) No, because I have enough money set aside for retirement
    - c) Hard to say
  15. Is parental allowance/family allowance important to you?
    - a) Yes, because I want security for my family
    - b) No, as I never plan to have children/family
    - c) Hard to say
  16. Is health insurance important to you?
    - a) Yes, I want security in case of illness/accident
    - b) No, because I never get sick and nothing happens to me
    - c) Hard to say
  17. Are you familiar with the directive of the European Parliament and the Council of the European Commission in 2021 regarding the proposals for platform work conditions? (The directive consists of the European Commission's proposals to regulate the conditions of platform work, with the aim of ensuring fair employment status and access to social protection for people working on platforms) The directive can be found at: [//eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0762](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0762)
    - a) Yes

- b) No
18. Are you positive about the directive? Do you feel that the planned directive is necessary? (Even if it means paying more taxes to get the benefits)
- a) Yes, a directive would be necessary
  - b) No, the current system is very good
  - c) Hard to say
19. With the implementation of the directive, would you consider stopping the provision of services through the platform?
- a) Yes, because then I would lose more financially (taxes may be higher or the paycheck lower)
  - b) No, because the directive would help improve platform work (I would get more social guarantees and benefits)
  - c) Hard to say